

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

MODERNAUS TAUTIŠKUMO PROBLEMOS

prof., dr. Mečislovas Treinys, LR Seimo narys
(Pranešimas Pasaulio lietuvių tautininkų kongrese "Pasaulio lietuvių talka Lietuvai")

Pirmiausia, anot prancūzų filosofo R. Dekarto, pradėkime nuo sąvokų.

Sąvoka "modernus" tautiškumas iš karto suponuoja mintį, kad gali būti ir kitoks tautiškumas, t.y. "nemodernus". Nesileisdami į ilgesnes diskusijas, tolesniame tekste tą "nemodernųjį" tautiškumą vadinsime konservatyviuoju. Savaime aišku, šis skirstymas sąlyginis, todėl abi tautiškumo atmainos neturi griežtų ribų, juo labiau kokio nors smerkiančio ar aukštinančio atspalvio. Tai sąvokos, žyminčios tautiškumo (kitaip – tautinės minties, tautiškosios ideologijos) raidos etapus savo šimtmetės

istorijos tarpsnyje. Nagrinėdami tautinės minties raidą plačiau, rastume ir šios minties pirmtakus, formuotojus, reformatorius, skaldytojus, priešininkus, ir, žinoma, daugybę šiai idėjai pasišventusių žmonių, siekusių sukurti ir sustiprinti tautinę valstybę, sutelkti bendram darbui lietuvių tautą bei jos politines pajėgas ir tam paaukojusius savo talentą, gyvenimą ar net gyvybę.

Lietuvių tautinė mintis formavosi kaip tautos ginties ir išlikimo ideologija. Tai negausios, laisvės netekusios, didelių valstybių paribyje gyvenančios tautos šviesuolių mąstysena, susiforma-

vusi kritiškiausiu tautai laikotarpiu – XIX-XX a. sąvartoje, kada Lietuvos valstybės vardas kaimynų jau buvo seniai išbrauktas iš Europos žemėlapių, o lietuvių tauta – lenkinama, rusinama, vokietinama. Tautiškoji mintis formavosi iš "Aušros" romantizmo, peraugusio "Varpo" demokratijos daigais ir iš karto pasukusi nuosaikia vidurainės (mediano) kryptimi, bandydama suvienyti du vienas nuo kito tolstančius negausios lietuvių inteligentijos sparnus: krikdemus ir socialdemokratus. Tautinė mintis toliau rutuliojosi "Vilties" ir "Vairo" puslapiuose, o jos nešėjai – A. Smetona, M. Yčas, J. Tumas-Vaižgantas, J. Kubilius, L. Noreika ir kiti, jau igiję ir pragmatizmo patirties ir kompromiso meno pagrindų, suvaidino reikšmingą indėlį (Nukelta į 3 psl.)

Laiko dulkes nužėrus

PREZIDENTO MIRTIS

Vytautas Landsbergis

Antano Smetonos gimimo ir mirties sukačių metai grąžino mūsų atmintį ir dėmesį į tą dieną, kai neaiškiomis aplinkybėmis gaisro dūmuose žuvo pirmasis (ir ketvirtasis) Lietuvos prezidentas. Ta mirtimi turėjo būti labai suinteresuota SSRS, tačiau tuometinė JAV valdžia (jatinė!) palaikė kuo geresnius, net nuolaidžiavimo santykius su totalitarine sąjungininke ir, kaip atrodo, išsamiai to įvykio netyrinėjo. Žuvus JAV prezidentui, būtų buvę visai kitaip.

Vis dėlto nepriklausomoji Lietuva negali palikti šio klausimo užmarščiui. Rugpjūčio 11 d. aš pasiūliau, kad mūsų Vyriausybė kreiptųsi į JAV Vyriausybę, prašydama atskleisti visus duomenis apie Antano Smetonos mirtį ir galbūt net atlikti naują tyrimą. Tas pareiškimas buvo paskelbtas "Lietuvos aide", ir štai gavau didelės svarbos laišką – mokytojo pensininko paliudijimą, datuotą Vilniuje 1994 m. rugpjūčio 23 d. Toliau skelbiu tą tekstą:

"Gerb. prof. V.Landsbergiui
Karui pasibaigus, daug metų mano sesers vyras Jonas Jakubauskas dirbo Rašytojų sąjungoje vairuotoju. Vežiojo pirmininką bei kitus rašytojus į susitikimus bei kitais reikalais.

Kartą, veždamas Šimkų su Rotomskiu, nugirdo tokį pokalbį. Rotomskis bevažiuojant pasakojo Šimkui savo išpūdžius, patirtus per savo buvimą JAV, kur buvo jį išsiuntusi tuometinė Lietuvos vyriausybė rusų atitinkamų tarnybų nurodymu. Rotomskis kalbėjo, kad jis buvo komandiruotas į JAV organizuoti Lietuvos prezidento likvidavimą. Su pasididžiuoimu aiškino, kad užduotį

įvykdė sėkmingai, taip kad net šuo nesulojęs, o svarbiausia neliko jokių pėdsakų.

Apie šį Rotomskio pasakojimą svainis prašė niekam nepasakoti. Jis buvo labai atsargus, todėl nežinau, ar dar kam nors yra pasakojęs.

Išgirdęs per televiziją apie Jūsų ketinimą reikalauti iš JAV žinių apie prezidento A.Smetonos mirtį, nutariau apie Rotomskio pasakojimą pranešti Jums. Manau, kad tai bent kiek padės išaiškinti aplinkybes apie prezidento A.Smetonos mirtį.

Jus gerbiąs

Kazimieras Aidukonis

Manau, Lietuvos Vyriausybė turės ką nors daryti. Kreipimasis į JAV – tai tik pirmas ir paprasčiausias žingsnis. Slaptųjų SSRS tarnybų archyvuose turi būti ir P.Rotomskio byla. Tai SSKP veikėjas, parengtas Maskvoje, 1942-1944 m. buvęs pasiūstas į JAV kaip SSRS diplomatas, be abejo, agentas. O iš Lietuvos išvežtas KGB bylas Rusijos prezidentas 1992 m. sausio 17 d. derybose pasižadėjo grąžinti, ir tai užfiksuota komunikate, kuri mes abu pasirašėme. "Atsirado" juk Molotovo-Ribentropo slaptieji protokolai, Lenkija gavo dokumentus apie Katynės egzekucijas. Lietuva irgi gali pareikalauti svarbesnių dokumentų, negu Stalino ir Berijos rūpestis tremtiniais užkaltauose vagonuose.

(Lietuvos aidas, 94.09.01)

P.S. Šis laiškas turėtų ypač sudominti clevelandiečius. Juk ta tragedija įvyko čia – Clevelande. Greičiausia dar yra gyvų šio įvykio liudininkų, kurie galėtų apie jį suteikti papildomų žinių. Laukiame tokių Dirvoje.

*****

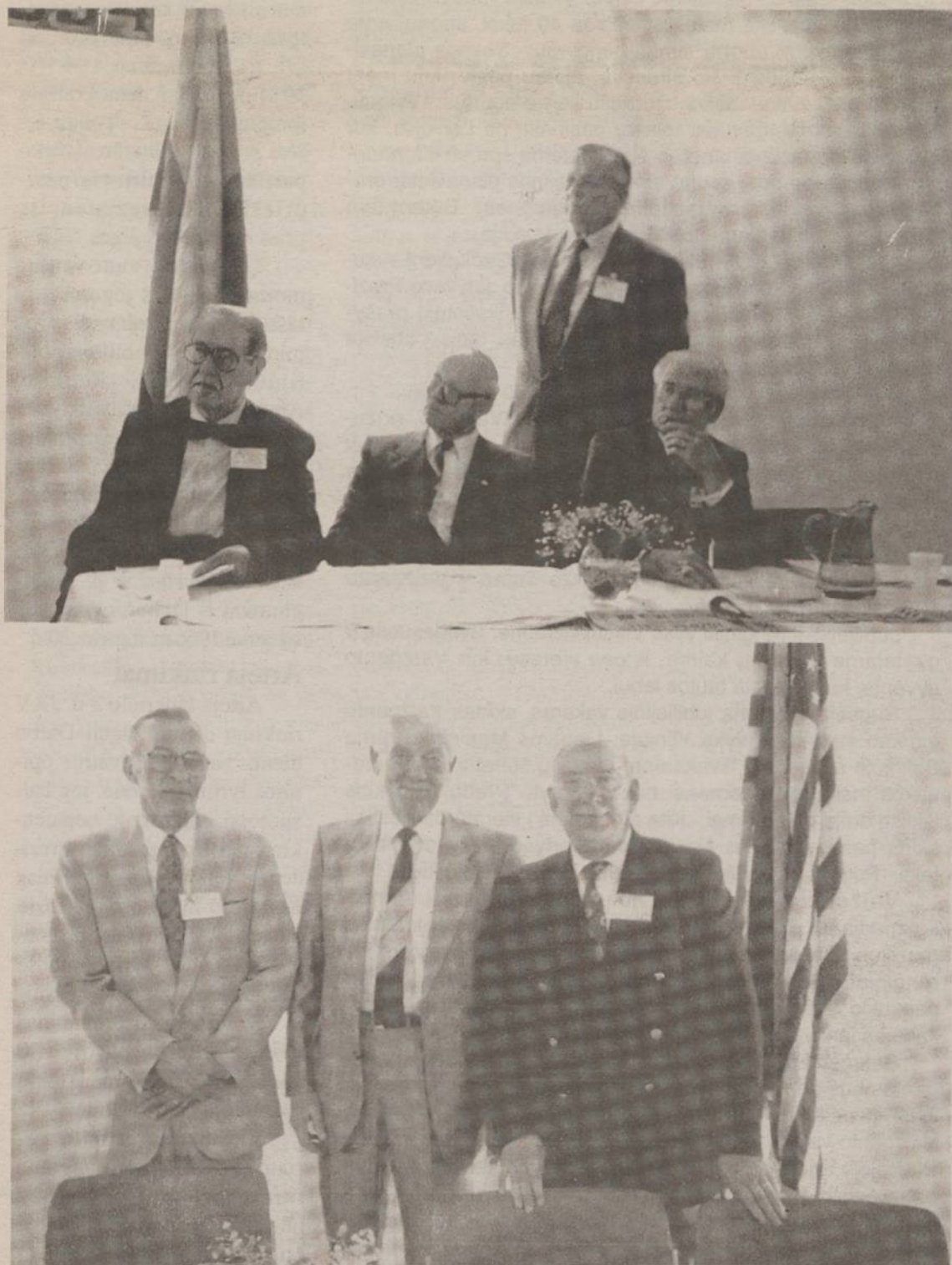
LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ MOKSLEIVIAMS, JŲ TĖVELIAMS IR MOKYTOJAMS.

Leiskite nuoširdžiausiai pasveikinti visus JAV lituanistinių mokyklų moksleivius, pradėjusius naujus lietuvių kalbos, mūsų tautos kultūros bei Lietuvos istorijos studijų mokslo metus, palinkėti sėkmės ir gilių žinių, o jų tėveliams – kantrybės ir atkaklumo. Mieliems mokytojams ačiū už pasišventimą ir meilę lietuviškam žodžiui ir raštui!

Lietuva džiaugiasi visų Jūsų ištikimybe lietuvybei, kuri tarpsta ir taip toli nuo tėvų ir senelių gimtinės.

1994 rugsėjis

Dr. Alfonsas Eidintas
Lietuvos Ambasadorius
Jungtinėse Amerikos Valstijose

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 23-čiojo Seimo Detroite garbės prezidiumo nariai. Viršutinėje nuotraukoje, sėdi iš kairės: ambasadorius Anicetas Simutis, Šaulių sąjungos išeivijoje valdybos pirmininkas Mykolas Abarius, "Vilties" draugijos pirmininkas dr. Vytautas Maurutis. Stovi ALTS pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas. Apatinėje - ALTS valdybos narys Stasys Briedis, "Dirvos" redaktorius dr. Anicetas Bundonis ir Lietuvos generalinis garbės konsulas Vytautas Čekanauskas. Plačiau apie Seimą žiūr. psl. 4 ir 8.

Ir.Kriaučeliūnienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **RYGOJE APTARTAS TRIJŲ BALTIJOS VALSTYBIŲ BENDRADARBIAVIMAS.** Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybės vadovai rugsėjo 13 dieną dalyvavo Baltijos Ministrų Tarybos sekretoriato atidarymo iškilmėse Rygoje.

Baltijos šalių premjerai kalbėjosi apie pagrindines bendradarbiavimo kryptis. Jas nusako ir ekspertų grupės, tą dieną dirbusios Rygoje: trijų valstybių užsienio reikalų ministrų atstovai tarėsi dėl Baltijos muitų sąjungos ir laisvos prekybos žemės ūkio produktais, dėl vizų ir valstybės sienos režimo. Premjerai patvirtino, kad tais klausimais rengiami trišaliai susitarimai.

• **A. ŠLEŽEVIČIAUS DARBO VIZITAS Į KAZACHSTANĄ.** Trečiadienį Lietuvos Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius su oficialiu darbo vizitu išvyko į Kazachstaną. Kartu su juo Lietuvos vyriausybėje delegacijoje – ministrai Kazimieras Klimašauskas, Jonas Biržiškis, Valstybės kontrolės departamento, Lietuvos banko, Pramoninių konfederacijų vadovai, kiti Vyriausybės darbuotojai.

Trijų dienų vizito metu planuojami A. Šleževičiaus susitikimai su Kazachstano Prezidentu Nursultanu Nazarbajevu, Ministru Pirmininku Sergėjumi Tereščenka, Kazachstano verslininkais ir pramonininkais.

Vizito metu planuojama pasirašyti Lietuvos ir Kazachstano sutartį dėl abiejų valstybių ekonominio ir prekybinio bendradarbiavimo. Taip pat bus derinamos Kazachstano tranzitinių krovinių transportavimo per Klaipėdos uostą galimybės. Kazachstano vadovus taip pat domina Lietuvos bankininkystės patyrimas.

• **SEIMAS PATVIRTINO SEIMO RUDENS SESIJOS DARBŲ PROGRAMĄ.** Antradienį Seimas patvirtino V-osios sesijos darbų programą. Joje yra daugiau kaip pusantro šimto įstatymų bei Seimo nutarimų projektų. Programa sudaryta iš trijų dalių. Pirmojoje įrašyta beveik trisdešimt įstatymų projektų, kurie rudens sesijoje turėtų būti ne tik apvarstyti, bet ir priimti. Tai – valstybės kontrolės, bendrojo pajamų mokesčio ir mokesčių pagrindų, gyventojų turto ir pajamų deklaravimo bei kiti įstatymai. Šioje sesijoje Seimas taip pat tvirtins 1995 metų Valstybės biudžetą.

Rugsėjo 10-ąją prasidėjusi V-oji Seimo sesija turėtų tęstis iki gruodžio 23 dienos.

• **Į TIKRĄJĄ KRAŠTO APSAUGOS TARNYBĄ ŠAUKIAMI NAUJOKAI.** Vyriausybės nutarimu 1994 metų spalio – lapkričio mėnesiais paskelbtas 1975 metais gimusių naujokų, kuriems yra sukakę 19 metų, taip pat kitų vyresnio amžiaus Lietuvos Respublikos piliečių, kurie privalo atlikti tikrąją krašto apsaugos tarnybą, šaukimas tikrojon krašto apsaugos tarnybon. Į tikrąją krašto apsaugos tarnybą rengiamasi pašaukti iki 4500 naujokų.

• **ALYTUJE STEIGIAMA BENDRA ĮMONĖ SU JAV BENDROVE.** Lietuvos Vyriausybė leido JAV bendrovei "Coca Cola Export Corporation" investuoti 3,5 milijono JAV dolerių į steigiamą bendrą Lietuvos – JAV įmonę – akcinę bendrovę "Alytaus Coca-Cola gamyklą".

Šias lėšas "Coca Cola Export Corporation" firma planuoja investuoti į bendros įmonės įstatinį kapitalą. Bendra Lietuvos – JAV įmonė Alytuje gamins bealkoholinius gėrimus ir jais prekiaus. Iš viso planuojama sukurti iki 100 naujų darbo vietų.

• **LIETUVOJE LANKYSIS EUROPOS KOMISIJOS VICEPREZIDENTAS.** Rugsėjo 16-18 dienomis Lietuvoje lankysis Europos komisijos viceprezidentas Seras Leon Brittan. Jis atvyksta Prezidento Algirdo Brazausko kvietimu.

Rugsėjo 16 dieną Leon Brittan ketina susitikti su Prezidentu Algirdu Brazausku, Užsienio reikalų, Finansų ir Ekonomikos ministrais, Seimo užsienio reikalų komiteto nariais, opozicijos atstovais. Susitikimų metu bus aptartas pasirengimas deryboms tarp Lietuvos ir Europos Sąjungos dėl Europos sutarties, Lietuvos dalyvavimas daugiašaliame politiniame dialoge, laisvos prekybos sutarties tarp Europos Bendrijos ir Lietuvos įgyvendinimas.

• **PREZIDENTO UŽUOJAUTA J. GIRNIAUS ARTIMIESIEMS.** "Lietuva, mūsų sesės ir broliai išėivijoje patyrė skaudžią netektį – mirė žymus filosofas Juozas Girnius. Visas šio tauraus žmogaus gyvenimas – tai originalus filosofinis žvilgsnis į žemiškosios būties prasmę, moralės, etikos problemą, reikšmingi estetikos moksliniai tyrinėjimai, tai meilė Tėvynei ir gilus pasišventimas savajai tautai, jos dvasiai ir siekiams", sakoma Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko telegramoje. Jis reiškia nuoširdžią užuojautą Juozo Girniaus šeimai ir artimiesiems.

• **LIETUVOS KARIAI DALYVAUJA NATO IR PARTNERIŲ PRATYBOSE.** Lenkijos Biedrusko kariniame dalinyje netoli Poznanės tęsiasi pirmosios NATO ir jos partnerių karinės pratybos "Bendradarbiavimo tiltas 94" (Cooperative bridge 94). Pirmą sykį šalyje, 50 metų buvusioje už geležinės uždangos, vykstančiose NATO pratybose, dalyvauja 6 NATO ir 7 Rytų Europos šalys, turinčios partnerės statusą. Tarp 900 karių, pratybose dalyvauja ir Lietuvos būrys.

NATO ginkluotųjų pajėgų Centrinėje Europoje vado generolo Heige Hansen nuomone, partnerių dalyvavimas

Istorija kartoja

Rugsėjo pradžioje dar nebuvo aišku, ar JAV pradės invaziją į Haiti. Beveik kasdien aukštieji Washingtono pareigūnai kalbėjo, jog karinės jėgos pasirengusios pradėti invaziją, kurios uždavinys pašalinti karinę Haiti diktatūrą ir atstatyti demokratinę valdžią, kurios galva būtų legaliai išrinktas prezidentas kunigas Aristid'as. Nors jis buvo išrinktas Haiti prezidentu, nebuvo visai aišku, ar Haiti gyventojai priims jį, jei jis į valdžią bus atneštas "ant JAV marinų durtuvų". Daug įtakingų Kongreso narių pasisakė prieš invaziją. Kai kurie senatoriai reikalavo laikytis karinių įgaliojimų įstatymo, kuris reikalauja Kongreso pritarimo bet kuriai invazijai.

pratybose yra jų praktinis žingsnis NATO link.

Bendrų pratybų, kurios baigsis šeštadienį, tikslas – perduoti dalyvavimo taikos misijose patirtį naujoms NATO partnerėms.

Šiais metais numatytos dar dvi NATO ir - partnerių pratybos – rugsėjo pabaigoje karinio jūrų laivyno Šiaurės jūroje ir spalio pabaigoje Olandijoje, kurios bus panašios į surengtas Lenkijoje. Jau renkamasi Lietuvos karių būrys pratyboms Olandijoje, o Karinio jūrų laivyno flotilės laivas dar laukia Vyriausybės sprendimo.

• **LIETUVOJE STEIGIAMA PLANUOTOS TĖVYSTĖS ORGANIZACIJA.** Lietuvoje steigama Tarptautinės planuotos tėvystės federacijos (IPPF) asociacija.

Pasak Šeimos planavimo centro Vilniuje vadovo Vytauto Klimo, Lietuvoje per metus atliekama 40 tūkst. abortų, arba aštuoniasdešimt abortų šimtui gimdymų. Šeimos planavimas galėtų pataisyti šią situaciją, tačiau pastaruoju metu aktyviai platinamos idėjos uždrausti šalyje abortus. Vytauto Klimo nuomone, Lietuvai reikėtų pasirinkti ne Lenkijos, kur abortai uždrausti, variantą, o šią problemą spręsti informuojant visuomenę apie saugų seksą ir šeimos planavimą, propaguojant įvairias kontraceptines priemones. Būtent taip dirba Tarptautinė planuotos tėvystės federacija.

• **MALONĖS KOMISIJOS POSĖDIS.** Trečiadienį vyksiamame Malonės komisijos posėdyje, kuriame dalyvavo Prezidentas Algirdas Brazauskas, patenkinti 28 įkalintųjų prašymai. Jiems bus sutrumpintas kalėjimo laikas, dalis – atleista nuo laisvės atėmimo bausmės.

Viso malonės prašymus buvo pateikę 80 nuteistųjų.

Komisijos posėdyje atmetas Antano Varnelio, nužudžiusio 6 asmenis, mėginusio nužudyti dar du žmones bei išžaginusio keletą merginų nusikaltėlio, prašymas. Išimtinė tvarka jis buvo nuteistas mirties bausme – sušaudyti.

• **LIETUVA MINI VAIŽGANTO JUBILIEJŲ.** Šį mėnesį visoje Lietuvoje minimos lietuvių literatūros klasiko, visuomenės veikėjo, publicisto, kunigo Juozo Tumo – Vaižganto 125-osios gimimo metinės.

Jubiliejiniai renginiai vyks Vilniuje, Kaune, Svėdasuose ir gimtajame Maleišių kaime, kitose vietose, kur Vaižganto gyventa, kurta, dirbta tautos labui.

Rugsėjo 16 dieną jubiliejinis vakaras, skirtas Vaižganto gimimo sukaččiai, vyks Vilniuje, Lietuvos Menininkų rūmų Baltojoje salėje. O išvakarėse, Lietuvių literatūros ir tautosakos institute visuomenei bus pristatyti "Pradų" leidyklos išleisti du jo raštų tomai. Kitą pirmadienį į literatūros klasikui skirtą parodą pakvies Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Rugsėjo 20-ąją Vaižganto valanda vyks Rašytojų klube.

Vaižganto kraštiečiai jo gimimo sukaktį minės sekmadienį. Tadien Svėdasų bažnyčioje vyks sakralinės muzikos koncertas, bus atnašaujamos šv. Mišios, vyks kiti renginiai. Susirinkusieji parymos prie literatūros klasiko paminklo Svėdasuose, aplankys jo gimtinę Maleišių kaime, kadaise lankytą senąją Kunigiškių pradžios mokyklą.

Sekmadienį jubiliejiniai renginiai vyks ir Kaune. Vaižgantas bus pagerbtas Vytauto bažnyčioje, kurios šventoriuje ilsisi jo palaikai. 15 valandą prasidės visuomenei atvira Vaižganto valanda Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos Didžiojoje auditorijoje, kurioje tarpukario metais taip pat vykdavo svarbiausi minėjimai. Rugsėjo 19 dieną jubiliejinė paroda bus atidaryta Maironio muziejuje, klasiko gerbėjai rinksis į literatūrinę popietę.

Šį mėnesį jubiliejiniai renginiai taip pat vyks Kuliuose, Vadaktėliuose, kitose Vaižgantą menančiose Lietuvos vietose.

(J.V.) ELTA

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

JAV vyriausybė, besiruošdama šiam puolimui, bandė sudaryti tarptautinę kariuomenę, tačiau didesnės valstybės atsisakė dalyvauti. Keturios nedidelės valstybės: Jamaika, Trinidadas ir Tobago, Belize ir Barbados pažadėjo atsiųsti kelis šimtus kariuomenės, kad neatrodytų, kad tik JAV imasi "Tarptautinio policininko vaidmens".

Haiti pabėgėliai, uždaryti Guantanamo jūrų laivyno bazėje, pradėjo protestų bangą, apmėtė JAV kariuomenės akmenimis, šešis sužeisdami, reikalaudami išvežti juos į Floridą ar nors į Panamą, kaip Kubos pabėgėlius. Haitiečiai protestavo, kad JAV vyria-

sybė geriau traktuoja Kubos pabėgėlius negu juos. Grupė Haiti pabėgėlių išsiveržė iš karo laivyno bazės, išlaužę aukštą vielų tvorą, tačiau ten pateko į minų juostą, keli žuvo ar buvo sužeisti.

JAV vyriausybei tęsia derybas New Yorke su Kubos vyriausybės atstovais, su Haiti karine valdžia jokių derybų nėra. Diktatoriams pasakyta pasitraukti arba jie bus jėga išmesti.

Prieš beveik 80 metų JAV prezidentas Woodrow Wilson irgi buvo pasiuntęs kariuomenę į Haiti. Tuomet Haiti valdė prezidentas Vilbrun Sam. Prieš jį prasidėjo Haiti kaimiečių sukilimas. Valdžia sušaudė 167 politinius kalinius, tačiau sukilimas išsiplėtė dar daugiau. Prezidentas pasislėpė Prancūzijos ambasadoje, tačiau minia išsibrovė, jį suėmė ir sukapojo mačetėmis. JAV vyriausybė, pamačiusi, kad Haiti visiškai nebeliko valdžios ir tęsiasi žudynės, okupavo Haiti, įvedė šiokią tokią tvarką, pakeitė konstituciją 1918 m. Visa okupacija, nežiūrint kelių sukilimų, užsitęsė 19 metų, amerikiečiai tvarkė Haiti tarp 1915 ir 1934 m., tačiau demokratinių ipročių neįdiegė. Toliau tęsėsi įvairios diktatūros, vyko partizaninis haitiečių pasipriešinimas, rezistencija prieš okupacijos jėgas.

Teko JAV vadovaujamos karinės jėgos įsikšti ir į Haiti kaimynės Dominikonų respublikos politinius reikalus. Penkios Amerikos žemyno valstybės buvo pasiuntusios kariuomenę, kuri 1965 m. balandžio 24 d. išgelbėjo rinkimus laimėjusį prez. Belaguer nuo sukilusio prieš jį politiko Bosho. Marinai ir jų sąjungininkai iš Dominikonų pasitraukė 1966 m. rugsėjo 20 d.

Artėja rinkimai

Artėja lapkričio 8 d. JAV rinkimų diena. Ilgąjį Darbo dienos savaitgalį įvairūs opijonijos tyrimai parodė, jog balsuotojai Amerikoje nepatenkinti nei Kongreso nei Prezidento veikla. Pasitikėjimas Kongresu nukrito nuo sausio mėnesio 10 nuoš. ir šiuo metu tik 14 nuoš. tyrinėjimuose apklaustųjų žmonių "pasitiki" Kongresu, o prezidento Clintono darbu pasitiki 30 nuoš., nors sausio mėn. tokių balsuotojų buvo 52 nuoš.

Į klausimą ar būtų geriau, jei Kongrese daugumą turėtų respublikonai, 27 nuoš. atsakė "taip". Jų tarpe buvo ir demokratų (4 nuoš.)

(Nukelta į 8 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119**THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER**
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LAISVAS TRANZITAS – TROJOS ARKLYS

Juozas Žygas

Yra sakoma, kad vidaus priešas yra pats pavojingiausias, nes jis veikia viduje ir, iš šalies žiūrint, dažnai jo veiklos padarinių nė negalima įžiūrėti. Jeigu mes patys nematome arba nenorime viešai tų klausimų kelti, tai dar nereikia, kad kiti jų nemato. Jau kelinti metai yra kalbama, apie užsienio investicijas į Lietuvos ekonomiką, kurios turėtų įlieti šviežio kraujo. Bet tos kalbos tik kalbomis ir toliau telieka. Kodėl užsienio kapitalas į Lietuvą nesibrauna? Manychiau, kad tam yra daug priežasčių, kurių svarbiausios būtų – tai įstatymai neskatinantieji investicijų ir antra, tai politinis netikrumas.

Pinigai – kapitalas, yra labai jautrus barometras, kuris registruoja politinius pasikeitimus. Dabartinė Lietuvos vyriausybė, didelio pasitikėjimo Vakarų pasaulyje dar neturi. Nes ją vis dar lydi buvusieji ryšiai, su komunistų partija. Nors ir sakosi, kad "Mes nebe tie", tačiau mažai kas jiems tiki. O, be to, darbai yra priešingi jų kalboms. Tad politinis netikrumas viduje ir atgimstantis rusiškasis imperializmas, daugelį būsimųjų investuotojų atbaido. Lietuvos užsienio politika, iki šiol veikia be jokio valstybinės politikos plano. Kuomet nėra valstybinio plano ir jai vadovauja asmuo, kuris yra vadinamas "nacionaline nelaime (Dirva 1994. IX.1)", tai galime suprasti, kodėl užsienis bijo į Lietuvą savo pinigus investuoti.

Dabar Rusijos primetama, ir Lietuvos vyriausybės manymu naudinga, karinio tranzito sutartis būtų ne tik "Trojos arklys", bet ir "Damos kardas" Lietuvai. Jokia valstybė negali toleruoti svetimos kariuomenės savo teritorijoje. O toks karinis tranzitas, būtų, Vyt. Landsbergio žodžiais, "judanti karinė bazė". Nejaugi Lietuvos "politikų" yra tokia trumpa atmintis, kad nebežino bazių

reikšmės ir pavojaus! Atsimenu, kad Hitlerio ultimatumo Lenkijai vienas iš reikalavimų buvo: iškelta (ant aukštesnio pylimo) geležinkelio linija per Dancigo koridorių, kuria Vokietijos transportas, galėtų nekludomai judėti. Lenkija to ultimatumo nepriėmė ir kilo karas. O jeigu tą ultimatumą Lenkija būtų priėmusi, tai vėliau būtų buvę vėl kiti reikalavimai iškelti. Nejaugi Lietuvos žmonės iki šiol dar nežino, kiek Rusijos pažadai ir sutartys yra vertos!

Prieš naujas sutartis su Rusija darant, pirmiausiai ji turi apieisti Lietuvos teritoriją. Būtent: Lietuvos pasiuntinybių rūmus Paryžiuje ir Romoje. Turėjo jau užtenkamai laiko savo skudurus išnešti. Bet vadinami Lietuvos "diplomatai" prieš savo buvusius mokytojus dabar derėtis turi, tad ir tokių derybų rezultatus iš anksto numatyti galima. Tą pačią temą toliau išplėtus, prileiskime, jeigu sutartis būtų pasirašyta, tai kaip Lietuva sugebėtų jos vykmą prižiūrėti. Turbūt taip, kaip dabar prižiūrima Lietuvos oro erdvė! Tie, kurie sėda prie derybų stalo su Rusija derėtis, turi būti susipažinę, ką Maskva anksčiau yra kalbėjusi. "1943-44 metais Maskva, radijo bangomis savo atsišaukime į okupuoją Lietuvą, kalbėjo: "Mažoji Lietuva – kraštas nuo amžių lietuvių gyventas, jų prakaitu ir krauju laistytas ir jo grąžinimas Lietuvai – bus tik menkas, palyginti, medžiaginis ir moralinis atpildas už Kryžiuočių ordino ir pačių vokiečių neįkainojamas medžiagines ir dvasines skriaudas. Ji bus grąžinta Lietuvai!" "Svetimšaliai užkariautojai veržėsi į krašto gilumą (...). Ten, kur gyventojus neišžudė juos pavertė vergais (Markso ir Engelso archyvas, t. V psl. 342-343)". Einant į derybas, reikia gerai pasirengti.

MODERNAUS TAUTIŠKUMO PROBLEMOS

(Atkelta iš 1 psl.)

atkuriant Lietuvos valstybę. Tautiškoji ideologija nedaloma įsiviešpatavo Nepriklausomoje Lietuvoje IV-jame dešimtmetyje, kuris laikytinas smetoniškuoju tautinio sąmoningumo laikotarpiu (terminas dr. V. Kavolio ir A. Eidinto). Tai ryškaus tautos išpareigojimo savo valstybei tarpsnis, įtvirtinęs lietuvių sąmonėje pasitikėjimą savimi kaip tauta, pajėgiančia save valdyti. Tai laikotarpis, kada A. Smetonos iškelta tautos ir valstybės ugdymo samprata praktikoje buvo vaisingai papildyta J. Tūbelio pragmatiškumu, jo pasiūlytu ūkiniu racionalizmu. Tačiau, drįstu teigti, kad visą šį laikotarpį, tiek žadinant tautą iš politinio letargo miego, tiek siekiant laisvės ar stiprinant valstybę, tautinė mintis buvo apvelkama konservatyvizmo rūbu. Tiek teoriniai teiginiai, tiek ir praktiniai sumanymai buvo kreipiami išlikusių, anksčiau susiformavusių tautos vertybių išsaugojimui, kartu atsargiai žvelgiant į valstybės vidaus politinius pokyčius. Tai patvirtina ir tautiškosios ideologijos formuotojų – tuometinės Lietuvos respublikos vadovų nepasitikėjimas partijomis ir atstovaujamosios demokratijos valdžia – Seimu, valdančiosios politinės jėgos – Lietuvių tautininkų sąjungos detalios programos nebuvimas ar perdidelės atsakomybės naštos užkrovimas ant vieno asmens A. Smetonos – Prezidento ir Tautos vado pečių ir t.t.

IV-jo dešimtmečio pabaigoje, ypač 1939 m. politikos žurnalo "Vairas" puslapiuose ima ryškėti kitokio – modernaus, dinamiško tautiško samprata, dr. V. Alanto vykusiai pavadinta "žygiuojančios tautos" įvaizdžiu. Tai pradėjusios intensyviai reikštis "jaunųjų tautininkų" (D. Cesevičiaus, V. Alanto, J. Statkaus, B.T. Dirmeikio, V. Gustainio, K. Dausos, A. Valiukėno ir kt.) kartos politinės nuostatos. Ši karta dėl bolševikų invazijos savo idėjų realizuoti nespėjo, todėl ir modernaus tautiško samprata prieš karą liko neišplėtotą.

Okupacijos, laisvės netektis, tautos genocidas, natūralu, vėl sąlygojo grįžimą prie tautos išlikimo ideologijos ištakų, tuo pačiu prie aktyvios ar pasyvios tautos ginties praktikos, ir taip tęsėsi per visą sovietmetį. Aišku, kad apie kokį nors tautinės minties plėtojimą, jos popularinimą okupuotoje Lietuvoje negalėjo būti nė kalbos. Prieš tautininkškąją "vieningosios srovės" teoriją, kaip ją

tuomet vadino bolševizmo apologetai, ir, savaime aišku, prieš tos srovės nešėjus buvo nukreiptas pats aštriausias propagandos smaigalys. Šios propagandos recidyvai nesibaigia ir dabar. Tačiau mums dar ne kartą teks grįžti prie modernaus tautiško idėjos ištakų, atrinkti, kas šioje tėkmėje išsirutuliojo iš nuosavos lietuviškos patirties, iš savo medžiagos sintezės, ir kas norėta mechanškai perkelti iš kitų tuomet plitusių idėjų, nors savosios patirties perviršus šiame procese – neabejotinas.

*****

Aptarkime būdingiausius lietuviškojo konservatyvaus tautiško bruožus.

1. TAUTOS GREŽIMASIS Į PRAEITĮ IR PERDĖTAS JOS PAVELDO ROMANTIZAVIMAS. (Šitokią tautiško sampratą V. Alantas pavadino kaip "gyvenimą iš praeities paveldetu dvasiniu kapitalu"). Šios nuostatos ateina iš S. Daukanto raštų, romantizmo epochos rašytojų ir poetų kūrinų, "Aušros" puslapių ir labiausiai koncentruota forma išsakytos dr. V. Kudirkos "Tautiškoje giesmėje", ypač jos pirmajame posme:

"Lietuva, Tėvyne, mūsų
Tu didvyrių žemė.
Iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia."

Šiandien šiuos Lietuvos valstybės himno žodžius daugelis suvokiam tik kaip simbolius. Tačiau jų motyvas, kaip didaktinė programa tautai, kartota tūkstančiais variacijų, formavo atbundačioje sąmonėje jausminį pradą, kuris, savo ruožtu, adoraavo buvusios tautos ir valstybės galybę, buvusius garbingus tautos narius, kurių nuveikti darbai mums turi būti kelrodžiu ateičiai. Ši pakylėta jausminė būsena buvo tautai veiksminga atrama kovojant prieš nelaisvę priklausomybių laikotarpiu, paralyžuojant jos institucijų veiklą, neutralizuojant okupantų propagandą. Tačiau

šiandien, kuriant ir stiprinant savąją valstybę, jausminio prado perviršis, neadekvatiškas dėmesys praeities ir ateities problemoms, kartais tampa trukdžiu tautos raidai, apsunkina gyvybiškų dabarties problemų sprendimą.

2. NEKRITIŠKAS MŪSŲ TAUTOS SAVYBIŲ VERTINIMAS: NUO PERDĖTO LIAUPSINIMOSI IKI SAVIGAILOS IR SAVIGRAUŽOS.

Vietoje teorinės analizės, pamastykime ir sau atsakykime: "– Ar ne per daug mūsų raštuose ir kalbose pagyros žodžių patiems sau, apie tai, kad esame darbštūs, dori, sąžiningi, kūrybiški, išradingi ir t.t.? Ar ne per daug mėgstame cituoti kitataučius, kada jie kalba liaupses apie mus, tačiau dažniausia nutylime jų karčios kritikos žodžius? Ar ne per mažai skiriame dėmesio tautos psichologijos pokyčiams (toli gražu, ne vien tobulėjimo link) įvertinti, tiek priklausomybių laikotarpiu, tiek ir dabar – visuomenės sparčios "vesternizacijos" laikotarpiu?"

Ko gero į visus šiuos klausimus tektų atsakyti vienu žodeliu "Taip!". Deje, konservatyvaus tautiško aruoduose, šio nekritiškai pamatuoto turto – į valias. Kad šitoks tautos nusiteikimas nemobilizuoja, neaktyvina, bet užliūliuoja, tur būt daug kalbėti netenka.

Antra vertus, mūsų kalbose ir raštuose nuolatos pabrėžiama apie lietuvių tautos negausumą, nuolatinį apgyventos erdvės mažėjimą, visad blogas kaimynų užmačias, nesaugią geopolitinę situaciją, neretai visą tai pakylėdami iki ritualo, savotiško netekties kulto. Tačiau, išvardijant pasekmes, kuriomis nė vienas doras lietuvis negali džiaugtis, retai lieka laiko ir vietos analizei, ką tauta, jos vadovai, Lietuvos valstybė (ypač tada, kai ji buvo tvirta, savarankiška) padarė (ar nepadarė), kad bent dalies skaudžių praradimų būtų išvengta, o netektys – kiek galint labiau sušvelnintos.

(Bus daugiau)

Prašė pigiai, siūlė brangiai

Vilniaus savivaldybėje įvyko negyvenamųjų patalpų nuomos aukcionas. Pateikta 13 patalpų, dalyvavo 32 konkurentai, atsiuntę 128 vokus.

Pernai UAB "VAC" nuoma buvo "kapeikinė", o šiomet buvo manoma, kad 1 kv. metro nuoma per mėnesį bus apie 10 litų, tačiau...

Vokiečių gt. Nr.5 parduotuvė "Renetas". Prašyta 13.97 lt., o konkursantai išsinuomojo po 41.6 lt. už kv.

metrą mėnesiui. Savanorių prospektas pasirodė dar "vaisingesnis": vietoje savivaldybės prašytų 11.07 lt., nuomotojai pasiūlė po 102.5 (parduotuvė "Žirnis"). Rekordą sumušė parduotuvės Nr.3 filialas Gedimino pr. Nr.43 - vietoje pristatyto mokesčio 7.31 lt., išsinuomota po 953 lt. už kv. metrą!

Ar ne per daug pigiai buvo užsiprašyta? (AGEP)

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS DVIDEŠIMT TREČIASIS SEIMAS

Antanas Mažeika

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Dvidešimt Trečiasis Seimas vyko 1994 m. rugsėjo 3-4 d.d. Detroit, MI. Dievo Apvaizdos Lietuvių parapijoje ir Holiday Inn of Southfield viešbutyje. Šis Seimas pavadintas sukaktuviniu, nes Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga šiais metais švenčia keturiasdešimt penkerių metų sukaktį.

Dirvos redaktorių dr. Anicetą Bundonį, Vilties Draugijos pirm. dr. Vytautą Maurutį, Lietuvių Tautinio kultūros fondo pirm. Stasį Briedį, Seimo rengimo komiteto pirm. Mykolą Abarių.

Sekretoriatan: Matildą Marcinkienę, Filiją Braunie- nę ir Birutę Banaitienę.

JAV ir Lietuvos himnus giedojo sol. Janina Čeka-

gen. konsulas Chicagoje Vac-lovas Kleiza, BALFO pirm. Marija Rudienė, Lietuvių Fondo pirm. Marija Remienė, ALTos pirm. Grožvydas Lazauskas, Korp! Neo-Lituanų pirm. Vida Jonušienė, Ramovėnų pirm. Edmundas Vengianskas, ALTS-os Daytono Beach skyriaus pirm. Vytautas Abraitis, Lietuvių Politinių Kalinių S-gos Amerikoje pirm. Pilypas Narutis, naujosios Vilties redaktorius dr. Algirdas Budreckis, Lietuvių Operos vardu Vytautas Radžius, ALTS-gos Baltimorės skyriaus pirm. Jonas

pirm., Birutė Banaitienė ir Gintaras Čepas. Nutarimų komisija: Antanas Mažeika, pirm., Rūta Sakienė, Matilda Marcinkienė ir Alfai Shukis.

Įvyko simpoziumas – tema – "Politinės partijos Lietuvoje". Dalyvavo: prof. dr. Julius Šmulskštys, prof. dr. Bronius Nemickas ir Aidai Palubinskas. Moderavo Petras Buchas. (Šis Simpoziumas DIRVOJE spausdinamas atskirai).

Po trumpos pertraukos Sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas paskaitė dviejų metų kadencijos ataskaitą, išdininkas Oskaras Kremeris paskaitė izdo apyskaitą, garbės teismo Teodoras Blinstrubas ir kontrolės komisijos Alfai Shukis.

Visi pranešimai seimo atstovų po trumpų diskusijų ir paaiškinimų buvo priimti.

Pirm. dr. Leonas Kriaučeliūnas papasakojo savo išpūdžius iš Pasaulio Tautininkų Kongreso Lietuvoje. Prašė kitus dalyvavusius Eugenijų Bartkų, Joną Jurekūną ir Antaną Mažeką jo pranešimą papildyti. Seimo narių domėjimasis išsivystė į gyvas diskusijas. Pasisakymai priimti dėmesin ir jie yra įtraukti į nutarimus.

Po to buvo dar du pranešimai: Amerikos Lietuvių Tarybos – pranešimą padarė Petras Buchas ir "Naujosios Vilties" žurnalo, redaktoriui dr. Algirdui Budreckiui neatvykus, pranešimą padarė administratorius Oskaras Kremeris. Šiais dviem pranešimais pirmosios dienos seimo posėdžiai baigti.

Grįžome į viešbutį pasiruoti pokyliui Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos salėje. Šio pokylio pagrindinė dalis Garbės nario Ambasadoriaus Aniceto Simučio pagerbimas. Gražiai papuošta salė, orkestro garsams skambant, svečių nuotaika puiki. Rengėjai pakvietė svečius užimti vietas, prieš vakarienę klebonas Viktoras Kriščiūnavičius sukalbėjo maldą.

Pavalgius Lietuvos gen.

garbės konsulas Vytautas Čekanauskas supažindino mus su Ambasadoriaus Aniceto Simučio garbinga, ilga diplomatine tarnyba, atstovaujant Lietuvą, ir nenuilstama kova siekti Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės. Sąjungos pirm. dr. Leonas Kriaučeliūnas Sąjungos vardu pasveikino gerbiama soliniantą Ambasadorių Anicetą Simutį ir Ponią Simutienę. Sveikino Amerikos Lietuvių Tarybos vardu buvęs pirm. Eugenijus Bartkus ir Šaulių vadas Mykolas Abarius.

Meninę dalį atliko humoristas, žurnalistas Vladas Vijeikis, supažindinęs su savo knyga "Geriau juoktis, negu verkti".

– Sekmadienio rytą Šv. Mišios Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos bažnyčioje. Šv. Mišias atlaikė ir prasmingą pamokslą pasakė klebonas Viktoras Kriščiūnavičius. Mišių metu giedojo sol. Janina Čekanauskienė. Po šv. Mišių bendri pietūs parapijos salėje.

Antrame darbo posėdyje skyrių pirmininkai perskaitė skyrių veiklos pranešimus, bei skyrių pageidavimus. Mandatų komisijos vardu Vanda Mažekienė pranešė, kad Seime dalyvauja 5 garbės nariai, 10 tarybos narių, 28 skyrių atstovai ir svečių – vietinių ir atkeliavusių iš toliau. Nominacijos komisijos pirm. Juozas Rentelis pranešė, kad Sąjungos pirmininku komisija siūlo dr. Leoną Kriaučeliūną.

Sąjungos pirmininku vėl išrinktas dr. Leonas Kriaučeliūnas, jo paties pristatyti, liko tie patys valdybos nariai: Petras Buchas, Stasys Briedis, dr. Laima Šimulienė ir Oskaras Briedis. Garbės Teismas ir Kontrolės Komisija plovimu perrinkti sekančiai kadencijai. Į Sąjungos Tarybos narius išrinkti: Pocienė, Beverly Shores, IN., Rūta Sakienė, Los Angeles, CA. ir Mykolas Abarius, Detroit, MI.

(Nukelta į 5 psl.)

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos XXIII seimo, įvykusio š.m. rugsėjo 3-4 d.d. Detroit, rengimo komiteto pirmininkas Mykolas Abarius.

Seimo išvakarėse, rugsėjo 2 d. vakare, viešbučio svetainėje įvyko susipažinimo priėmimas. Jame dalyvavo atvykę Seimo atstovai ir svečiai, vietinių organizacijų atstovai ir skyriaus nariai. Susirinkusius pasveikino Seimo rengimo komiteto pirm. Mykolas Abarius, ponija Eugėja Bulotienė pakvietė vaišėms, kurios buvo gražiai ir gardžiai paruoštos rengėjų ponių.

Sekancią dieną, rugsėjo 3-ją rinkomės į Dievo Apvaizdos Lietuvių parapiją. Gražiai papuoštoje salėje prasidėjo Seimo pirmoji diena. Seimo rengimo komiteto pirmininkas Mykolas Abarius pasveikino garbės svečius, seimo atstovus ir svečius. Palinkėjo Seimui geros sėkmės ir gerų nutarimų. Pakvietė ALTS-gos pirm. dr. Leoną Kriaučeliūną pradėti Seimo iškilmingąją dalį.

Dr. Leonas Kriaučeliūnas, pasveikinęs garbės svečius, dvasiškiją, seimo atstovus ir svečius, trumpai peržvelgė Lietuvoje ir čia išėjimo šiu dienų rūpesčius ir vargus, kviesdamas šiame seime pasvarstyti ir rasti geresnių būdų tautinę veiklą gerinti.

Į garbės prezidiumą pakvietė: Garbės narį ambasadorių Anicetą Simutį, Lietuvos gen. garbės konsulą Vytautą Čekanauską, kleboną Viktorą Kriščiūnavičių,

nauskienė, jai pritarė visi Seimo dalyviai.

Invokaciją sukalbėjo Detroito Lietuvių Parapijos klebonas Viktoras Kriščiūnavičius.

Mirusiųjų pagerbimą pravedė Sąjungos valdybos vicepirmininkas Petras Buchas. Buvo perskaitytas sąrašas skyriuose per paskutiniuosius dvejus metus mirusių Tautinės Sąjungos narių ir jų atminimas pagerbtas susikaupimo minute.

Žodžiu sveikino ambasadorių Anicetą Simutį, Dirvos naujasis redaktorius dr. Anicetas Bundonis, Vilties Draugijos pirm. dr. Vytautas Maurutis, Lietuvių Tautinio kultūros fondo pirm. Stasys Briedis, Šaulių vadas Mykolas Abarius. Prieš pakviesdamas Lietuvos gen. garbės konsulą Vytautą Čekanauską tarti sveikinimo žodį, Sąjungos pirm. dr. Leonas Kriaučeliūnas, pakėlė jį Sąjungos garbės nariu. Seimas audringu plojimu tai patvirtino.

Konsulas, padėkojęs už jam suteiktą pagarbą, tęsė sveikinimo žodį. Baigdamas palinkėjo, kad tautininkų gretos augtų ir stiprėtų, kad galėtų dirbti tautos labui ir jos geresniai ateiviai.

Vicepirmininkas Petras Buchas paskaitė sveikinimus. Juos atsuntė: iš Vilniaus, Lietuvos Tautininkų Sąjungos pirm. Rimantas Smetona,

Ir.Kriaučeliūnienės nuotr.

Pužauskas ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirm. dr. Vytautas Dargis.

Sekė Sąjungos garbės nario Ambasadoriaus Aniceto Simučio paskaita: "Lietuvos padėtis tarptautinėje arenoje".

Po pietų pertraukos prasidėjo darbo posėdžiai. Jiems vesti sudarytas Seimo prezidiumas į kurį pakviesti: Teodoras Blinstrubas, Gintaras Čepas ir Juozas Šulaitis. Registracijos ir mandatų komisija: Vanda Mažekienė, Albertas Kremeris, Bronė Kremerienė ir Eleonora Valiukėnienė. Nominacijų komisija: Juozas Rentelis,

ALT Sąjungos St.Petersburgo skyriaus valdyba, dalyvavusi Sąjungos XXIII seime Detroit. Iš kairės: Leokadija Žvynienė, Aldona Česnaitė, Juozas Šulaitis ir Juozas Žvynys.

Ir.Kriaučeliūnienės nuotr.

DĖL LIETUVOS – LENKIJOS SUTARTIES

V. Landsbergio kalba Seime 1994 09 15

Sutarties tarp Lietuvos ir Lenkijos reikalingumas nekelia abejonių – tai svarbus žingsnis normalizuojant valstybių santykius.

Normalizavimo istorija ilga, ji susijusi net su Lenkijos istorijos ir literatūros veikalų per ilgą laiką sukurtais įvairiais, kuriuos abi pusės turėjo įveikti, kad Lenkija suvoktų ir pripažintų Lietuvą kaip suverenią valstybę ne tik tai Mindaugo ir Gedimino laikais, bet ir jungtinėje Dviejų

Tautų Respublikoje ligi Trečiojo padalinimo, ir vėl teisėtai atkurtą XX amžiuje, po Pirmojo pasaulinio karo.

Stokojant normalizavimo ir nestokojant ekspansijos užmačių, o čia turime prisiminti ir smurtinį Lietuvos sostinės užgrobimą 1920 metais, – nukentėjo ir liko silpnomis abi šalys, vėl tapusios galingesnių kaimynų aukomis 1939-1940 metais.

Truputį anksčiau jau buvo užmegzti Lietuvos ir Len-

kijos diplomatiniai santykiai, kas reiškė, jog Lenkija formaliai atsisakė traktuoti Lietuvą kaip savo istorinę provinciją. Nors šis diplomatinis santykių užmezgimas ir buvo priverstinis, Lenkijai paskelbus ultimatumą, tačiau pažymėtina, kad Lenkija užmezgė santykius su valstybe, kurios Konstitucijoje, kaip ir Vasario 16-osios valstybės atkūrimo akte, skelbiama sostinė Vilnius.

Nevienodas liko abiejų šalių statusas po Antrojo pasaulinio karo, nevienodas buvo Lietuvos ir Lenkijos kelias atkurti demokratiją ir nepriklausomybę. Abiejų šalių

kovoje už demokratiją didžiulį impulsą 1980 m. davė Lenkijos Solidarumo sąjūdis. Savo ruožtu Lietuvos Pertvarkos Sąjūdis 1988 m. pirmąsyk komunizmo prislėgtoje pasaulio dalyje garsiai pavadino ir pasmerkė abu Antrojo pasaulinio karo kaltininkus, – Vokietijos Trečiąjį Reichą ir Sovietų Sąjungą, – pareikalavo gerbti mūsų Tautos kaip savo žemių suvereno teises. Lietuvos Sąjūdžio ir Lenkijos Solidarumo politiniai kontaktai padėjo abiem šalims naujai projektuoti šios Europos dalies ateitį. Tai buvo vėl naujas santykių normalizavimo etapas – be jokios prievartos, kaip vis dėlto atsitiko 1938 m., o grindžiamas abiejų pusių gera valia ir pasitikėjimu, bendro pavojaus suvokimu, noru žiūrėti į geresnę rytdieną.

Atėjo 1990 kovo 11-oji, ir Lenkijos Seimas sveikino prisikeliančią Nepriklausomą Lietuvą. Bendras tikslas ir naudinga perspektyva pačiai Lenkijai turėti po kelerių metų strategiškai saugų šiaurinį sparną, atrodė, skatins ją kuo aktyviau remti Lietuvos nepriklausomybę. Visai natūralus būtų buvęs greitas diplomatinis santykių užmezgimas, tarpvalstybinių santykių normalizavimas.

Taip neatsitiko. Nuoširdumas pynėsi su šaltumu, nuolat buvo juntamas kurstantis trečiosios jėgos dalyvavimas. Kritiškais momentais Lenkija padėdavo Lietuvai, lenkų visuomenė buvo palanki, bet spauda knibždėjo priešišku Lietuvai pasisakymu. Lenkija nenorėjo vestis Lietuvos Vyšehrado kryptimi, ji kėlė reikalavimus ir atidėliojo dvišalę deklaraciją. Tik Sovietų Sąjungai galutinai žlugus, žengėme į priekį, pasirašėme Deklaraciją. Dar po pusterčių metų turime ir Sutartį,

svarstome jos ratifikavimo klausimus.

Sutartis, kurią iš Lietuvos pusės rengė viena valdančioji partija, nenorėjusi žymiau pasinaudoti nepriklausomybės pirmųjų patirtimi, nėra tokia europietiška, kokios būtume siekę. Sutartis veikiau lenkiška arba su šio tolimesnio Europos regiono mąstysenų atspalviais.

Pati Lenkija nepajėgė peržengti psichologinio barjero – nors puse žodelio atsiprašyti už silpnėsiams kaimynui padarytas skriaudas, kaip, pavyzdžiui, Vokietija atsiprašė Lenkijos. Lietuva irgi nepadėjo Lenkijai galų gale peržengti šio barjero, tartum numojo ranka, nors tai būtų normalizavę santykius iš esmės ir ilgiems laikams. Todėl už prastesnę sutartį, negu būtume norėję ir galėję turėti, nederą vien kaimynų peikti. Reikėjo kantriau ir diplomatiškiau dirbti. Betgi sutarties dviprasmiškos, silpnokos ir kai kuo pavojingos vietos turi būti pažymėtos, kaip ir supratimas, kokį turinį sutartyje matome, kad sutinkame ratifikuoti.

Iškilmingai skelbiamas dabartinių teritorijų pripažinimas neturėtų sukelti įspūdzio ar būti aiškinamas, tarkim, jog vakar dar būta abejonių. Sutartis dar sykį patvirtina, kas jau buvo pripažįstama. Teritorijos, kokios yra nūnai apibrėžtos, neatsirado "nepriklausomai" nuo praeities įvykių, nuo kažkio savaiminio sienų formavimosi, o kaip tik priešingai – sienas nubrėžė praeities įvykiai, 1920-1945 m. okupacinių kariuomenių žygiai per Lietuvos žemę. Sienos prievartinės, bet mažesnė šalis turi jas priimti, ir daro tai samoningai nuo 1990 m. kovo 11 aktų. Džiaugiamės,

(Nukelta į 6 psl.)

ŽINIOS IŠ PRŪSŲ KRAŠTO

1994 m. birželio mėn. 12 dieną pašventinta Koplyčia Tvankstėje (Karaliaučiuje) ant Priegliaus upės kranto. Šventinimo apeigose dalyvavo 3 vyskupai, 20 kunigų ir daugelis tikinčiųjų iš Vokietijos, Lietuvos, Lenkijos ir t.t. Tą dieną didelė šventė buvo ir Tilžėje gyvenantiems lietuviams. Po iškilnių Tvankstėje, čia buvo šventinami atstatomos bažnyčios pamatai.

O rugpjūčio 5-7 dienomis Prūsų krašto lietuvių applanke garbingas svečias iš Jungtinių Amerikos Valstijų, J.E. vyskupas Paulius Baltakis. Vyskupas applanke 5 parapijas, susitiko su parapijiečiais, teikė krikšto ir moterystės sakramentus, aukojo Šv. Mišių auką ir sakė pamokslus. Po pamaldų maloniai kalbėjosi su parapijiečiais, vaikučius apdovanojo knygutėmis, paveikslėliais. Tai antras vyskupas lietuvis, po J.E. vyskupo Antano Vaičiaus, pokario metais aplankiusio tautiečius Donelaičio žemėje.

Gera būtų, kad lietuviai dažniau aplankytų Prūsų krašte gyvenančius tautiečius, jie nesijaustų taip vieniši ir nereikalingi.

Artinasi mokslo metai. Planuoja šiais mokslo metais mokinti vaikus ir jaunimą prie parapijos Koplyčios ti-

kėjimo tiesų ir lietuvių kalbos. Žada talkinti pedagogai. Nors nedidelės galimybės turi, vistiek stengiasi darbuotis ir nors truputį gero padaryti.

Lietuvos vyriausybė galėtų ir turėtų daugiau dėmesio skirti Mažajai Lietuvai. Tuo tarpu kaimynai lenkai ir vokiečiai nemiega. Aktyviai, kur tik galėdami reiškiasi.

Tvankstėje atidarytas Lietuvos konsulas. Tačiau, kaip atrodo, nedaug naudos Mažojoje Lietuvoje gyvenantiems lietuviams iš tokio Lietuvos konsulato.

Būtų gerai, jei lietuviai istorikai daugiau parašytų apie to krašto praeitį, pateiki-

tų žinių per spaudą, ar atsilankydami su paskaitomis. Daugelis ten gyvenančių beveik nieko nežino apie Prūsų krašto praeitį.

Lenkai Tvankstės (Karaliaučiaus) universitete atidarė Teologijos-filosofijos katedrą. Paskaitas skaito iš Lenkijos atvykę dėstytojai.

Galbūt ir lietuviams reikėtų pasistengti padaryti ką nors panašaus, pvz. Tvankstės universitete atidaryti Humanitarinį ar kitokių mokslų fakultetą. Tikriausia, atsirastų lietuvių dėstytojų, studentų.

Naudojantis Tvankstės (Karaliaučiaus) lietuvių kunigo Anupro Gauronsko suteiktomis žiniomis, informaciją atsiuntė Algirdas Gustaitis. Los Angeles, 1994 rugsėjo 6 d.

Karaliaučiaus universitetas prieš Antrąjį pasaulinį karą. Šiame universitete studijavo ir vėliau profesoriavo žymūs Mažosios ir Didžiosios Lietuvos dvasiškiai, mokslininkai, kalbininkai. Universitetas paprastai būdavo vadinamas ALBERTINA, pagerbiant jo steigėją, hercoga Albrecht'ą.

ALT SAJUNGOS XXIII SEIMAS

(Atkelta iš 4 psl.)

Paskutiniuoju programos punktu buvo Nutarimų komisijos pranešimas. Nutarimai paruošti nutarimų komisijos narių: Rūtos Sakienės, Matildos Marcinkienės, Alfios Shukio ir Antano Mažeikos. Nutarimai buvo perskaityti Seimo nariams, diskutuoti ir, padarius pasiūlytus pakeitimus, Seimo narių buvo priimti. (Šie Seimo nutarimai Dirvoje jau paskelbti atskirai).

Perrinktas Sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas tarė padėkos žodį ir sukaktuvinį Seimą uždarė.

Pranešė, kad sekantis seimas po dviejų metų planuojamas ruošti Chicagoje.

Seimas baigtas giedant Lietuvos himną.

Žvelgiant į sukaktuvinį seimą reikia pripažinti ir pasidžiaugti, kad Seimo rengimo darbai atlikti gerai. Seimo darbotvarkė įvairi, gerai parinktos paskaitos ir temos simpoziumui. Aktyviai dalyvauta diskusijoje. Priimti nutarimai yra tautinei veiklai plėsti bei ją gyvinti. Sąjungos valdybai ir jos pirmininkui dr. Leonui Kriaučeliūnui priklauso didi padėka.

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Beniūnas J., Hartford	5.00
Meiliūnas G., New York ...	20.00
Skridulis A., Daytona B.	20.00
Žitkus H. Jupiter	20.00
Simontis A., St. Petersburg ..	5.00
von Kiparski N., Montville .	10.00
Saikus J., Cleveland	10.00
Čyvas V., Cleveland	10.00
Cytraus A., Euclid	5.00
Liutkus A., Cleveland	15.00
Hofmanas V., Oak Lawn ...	20.00
Buchas P.J., Oak Lawn	20.00
Indreika A., Chicago	10.00
Pocius E., Beverly Shores	20.00
Dreher R., Laramie	20.00
Jurkus P., Woodhaven	5.00
Laucevičius J., Woodhaven ..	5.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

PRŪSŲ KRAŠTO LIETUVIUS REIKIA PAREMTI

Lietuvių spaudoje rašyta apie siaubingą lietuvių padėtį Rusijos okupuotoje Prūsijos dalyje. Norintieji padėti to krašto lietuviams spauda, knygomis, aukomis gali kreiptis į Tvankstėje (Karaliaučiuje) besidarbuojantį lietuvių kunigą Anuprą Gauronską: Celiuloznaja 8-1, Kaliningrad 236017, Russia.

Pinigines aukas galima siųsti per šiuos Amerikos bankus: Pay to AMERICAN EXPRESS BANK, New York AEIB US 33, USD account 722413 for credit Commercial Bank of Lithuania, Vilnius, for further credit to Anupras Gauronskas. Vilnius account Nr. 07073874 American Express Bank, New York USA AEIB US 33.

Pay to BANKERS TRUST COMPANY, New York BKTR US33 USD account 04-094-649 for credit Dommercial Bank of Lithuania, Vilnius, for further credit to Anupras Gauronskas Vilnius account Nr. 07073874 Bankers Trust Company, New York USA BKRS US 33

Pay to CITYBANK, New York CITY US 33 USD account 36016952 for credit Commercial Bank of Lithuania, Vilnius, for further credit to Anupras Gauronskas Vilnius account Nr. 07073874 CITYBANK, New York USA CITY US 33

DĖL LIETUVOS – LENKIJOS SUTARTIES

(Atkelta iš 5 psl.)

kad didesnė kaimynė pasižada gerbti mūsų suverenitetą, sienų neliečiamybę ir nesi-kišti į Lietuvos vidaus reika-lus, nekenkti vientisumui. Savo ruožtu patvirtinome, kad Varšuva yra Lenkijos sostinė, rūpinsimės, kaip ir Lenkija, žmogaus teisėmis ir laisvėmis.

Nustebino Lenkijos Užsienio reikalų ministerijos aiškinimas, jog Lietuvos–Lenkijos sieną neva nustatė Lenkijos Liaudies Respubli-kos 1945 m. sutartis su SSRS. Nemanykime, jog tai akibrokštas Lietuvai, kuri nepripažįsta inkor-poravimo į SSRS, ir Lenkija apie tai žino. Manykim, jog tai juridinis nesusipratimas, kurį dabartinė Lenkija turi galimybių koku nors pareiš-kimu atitaisyti.

XVI-XVIII a. bendroji dviejų tautų ir valstybių isto-rija, apie kurią užsimenama Sutarties preambulėje, be abejo, gali būti skirtingai in-terpretuojama; tačiau nė vie-na iš susitariančiųjų pusių nuo šiol nebegalės jos inter-pretuoti, lyg tai būtų vienos tautos ir šalies istorija. Šį aspektą reikės patikslinti ir prižiūrėti vadovėliuose, ben-dromis pedagogų pastango-mis įveikiant kai kuriuos tra-dicinius mitus. Abipusė tau-

tų pagarba nuo to tikrai su-stiprės; ir čia einame į nor-malizavimą.

Atkūrusios nepriklauso-mas valstybes po Pirmojo pasaulinio karo Lietuva ir Lenkija neišvengė konfliktų; jos apgailestauja žinomą smurtą, kuris tada buvo pa-naudotas ir užtemdė tautų santykius. Suprantant šį ap-gailestavimą vieninteliu ra-cionaliū būdu, ištis ryškėtų moralinio persiginklavimo, atsinaujinimo ir susitaikymo perspektyva, tokia reikalinga mūsų dabartiniuose netikru-muose ir nestabilumuose.

Čia ir Vilnius–Lietuvos širdis, dvasia ir opiausioji žaizda. Septynių šimtų metų istorijoje smurtu iškirptieji devyniolika metų negalėjo ir negali sukurti jokių naujų valstybinių sampratų. Būtų geriausia, kad Lenkija, atidė-jusi tokį reikalingą besąlygiš-ko apgailestavimo žodį, mums tų devyniolikos metų skriaudų neprimintų. O kas ir tada buvo gera, mielai pri-siminsime.

Tuose straipsniuose, kur kalbama apie tautinių mažu-mų teises, Sutartis tikrai ga-lėjo būti europietiškesnė. Tačiau žinome, koks yra eu-ropietiškųjų dokumentų visas turinys, kurio negali susiau-rinti koks nors kad ir siaures-

nis arba truputį pakreiptas persakymas būtent šioje Su-tartyje.

Manau, kad Lietuvos–Lenkijos sutartis bus ratifi-kuota mūsų Seime tuo pačiu metu, kai ją ratifikuos Len-kijos Seimo įgaliotas Lenki-jos Prezidentas. Nuo Lenki-jos pusės priklauso, kad tai įvyktų greičiau. Galbūt rati-fikavimui Tėvynės Sąjunga arba Seimo opozocija parengs politinį pareiškimą. Gal to ir nebedarysime. Ar Lietuvos Seimas manys, kad reikia dar ką nors pridėti prie to, ką Su-tarties pasirašymo metu pa-sakė Lietuvos Prezidentas, ar tik priminti tas pačias nuo-statas, pasvarstysime visi kartu, galbūt visų frakcijų įgalioti atstovai, jeigu LDDP sutiks. Sutartis yra tokia, ko-kie esame šiuo metu abiejose pusėse, abiejose šalyse; ji at-spindi apskritai pagerėjusią per penkerius metus dvišalių santykių tikrovę ir jau dabar veikia teigiama kryptimi, silpnina trečiosios šalies įta-ką, formuoja XX a. pabaigos Europos modelį.

*****

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

New Yorko lietuvių naujienos

P. Palys

METROPOLITAIN OPEROS DAINININKĖ [LIETUVĄ NENUVYKO

Lietuvos prezidentas Al-girdas Brazauskas, praėju-siais metais, atvykęs į 48-tąją Jungtinių Tautų sesiją New Yorke, buvo sustojęs ir Kul-tūros Židinyje, kur turėjo su-sitikimą su vietos lietuvių vi-suomine. Išgirdęs apie ope-retiniame pasaulyje į dideles aukštumas iškilusią Metro-politain operos dainininkę, lietuviškos kilmės sopraną, Carol Vanes (Vyšniauskas), pakvietė ją apsilankyti ir pa-dainuoti Lietuvoje. C. Vanes pakvietimą su džiaugsmu priėmė ir buvo sutikusi į Lie-tuvą atvykti šios vasaros bir-želio mėnesio viduryje.

Nežinia kokia priežastis C. Vanes planus sutrudė,

kad ji į Lietuvą nenuvyko. Kaip gaila! O būtų buvusi puiki proga, dainos mylėto-jams Lietuvoje išgirsti, pa-saulinį garsą pasiekusią, Me-tropolitain operos New Yor-ke, dainininkę.

Ateinančiame (1994 – 95 metų) Metropolitain operos sezone Carol Vanes bus gir-dima, pagrindiniuose vaid-menyse, operose: "Tosca" (spalio 3, 14, 18 ir 22 d.d., su Pavarotti), "Idomeneo" (ko-vo 15, 18, 21 ir 25 d.d., su Placido Domingo) ir "Mada-ma Butterfly" (gruodžio 5, 8, 14, 17, 30, sausio 4, 7, 10 ir 13 dienomis). Taip pat, dai-nuos Chicagoje, San Francis-co, bei kitose Amerikos ope-rose ir užsienyje.

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA VEIKIA

Buvo pasklidęs gandas, kad lietuviška, šeštadieninė Maironio mokykla šiais mokslo metais durų nebeatidarys. Džiugu, kad tas gandas neiš-sipildė. Šeštadieninė Mairo-nio mokykla, nors ir su labai sumažėjusiu mokinių skai-čiumi, veiks ir šiais metais.

Lituanistinė, šeštadieninė mokykla, tik vėliau pavadin-ta Maironio vardu, įsikūrusi 1950 m., vasario 22 d., 21

metus išbuvo lietuvių, Ap-reiškimo parapijos Brookly-ne, NY, pradžios mokyklos patalpose. Vėliau, persikėlė į tirščiau lietuvių apgyventą Richmond Hill, Queens, NY rajoną. Dabar, jau antri me-tai mokykla randasi Kultūros Židinyje.

Pirmaisiais mokyklos įsikūrimo metais, mokyklą lankė apie 200 mokinių.

LIETUVIŲ TAUTINIO ANSAMBLIO 50 METŲ SUKAKTIS

Lietuvių Tautinio Ansamblio puoselėjamas žanras gavo pradžią dar 1940 m. Vilniuje, o besiritanti karo audra vėl užplūdo Lietuvą. Kai kurie to ansamblio nariai, jų tarpe režisierius Gasparas Velička, atsirado Berlyne, kur buvo sudarytas vyrų oktetas, vado-vaujant muz. Stepui Sodei-kai. Bet, rytų frontui artėjant prie Vokietijos sostinės, ok-tetas išsikėlė į saugesnę vietą Maino upės aukštupyje, Lichten-fels miestelin, prie Coburgo. Ten oktetas tenkinosi tik gie-dojimu Vierzehnheiligen bažnyčioje. Tai buvo tik LT ansamblio užuomazga, nes, persikėlus visiems į Bamber-gą, 1945 m. birželio 23 d. įvyko pirmasis pasirodymas gausesnio ansamblio, o iš vi-so tai jau buvo 23-sis jo pasi-rodymas. Bamberge sudary-ta vadovybė – muzikinės da-lies vedėjas muz. Stp. Sodei-ka, režisierius akt. Gasparas Velička, tautinių šokių vado-vė Albertina Ličkūnaitė, šo-kių technikos instruktorius Juozas Ambrazas ir adminis-tratorius Kęstutis Miklaševi-čius. Ansamblis pasipildė iš Tiuringijos bėgančiais nuo

sovietų dainos ir šokio mėgė-jais, nes Tiuringija buvo ati-duota valdyti šiems mūsų krašto pagrobėjams. Pirmas Bamberge pasirodymas buvo duotas amerikiečių ka-riams statiniu koncertu.

1946.IX.8 dieną LTA jau buvo persikėlęs į Wiesbade-ną ir, kiek nustojęs dėl persi-kėlimo kai kurių narių, pasi-rodė su G. Veličkos veikalo "Nemunas žydi" premjera. Sekė eilė gastrolių kitose DP stovyklose, o po ilgiausios kelionės į anglų zoną, Wies-badeno stovykla netrukus bu-vo likviduojama. Ir vėl nu-byrėjo keli dalyviai, bet dau-gumas pasiliko ansamblyje ir persikėlė į Seligenstadto prie Würzburgo stovyklą. Čia pasikeitė administratoriai, o 1947 m. liepos 18 d. įvyko antrojo G. Veličkos veikalo "Žmonės prie vieškelio" premjera, kurią pakartojo Schweinfurto stovykloje. Ir toliau LTA keliavo gastro-lėms, kur būdavo kviečia-mas, visur aplankydamas iš-vietintųjų lietuvių stovyklas, o kartais atlikdamas koncer-tus ir svetimtaučiams. LTA plačiai pasireiškė ir religi-

niais koncertais. Dirigentas muz. Stp. Sodeika nesitenki-no tos pačios koncerto ar re-liginio koncerto programos pakartojimu, nors ir naujose vietovėse, bet buvo sudaręs kelis repertuarus.

Savo gyvenamose vieto-se ir gastrolėse kiekvieną sekmadienį LTA choras gie-dodavo pamaldose, pateikda-mas ir solo atlikimus, dau-giausia Stasės Klimaitės, kar-tais G. Veličkos ar paties S. Sodeikos giedojimais. Va-dovės A. Ličkūnaitės pasta-tytieji tautiniai šokiai visiems tremtiniams buvo žinomi kaip temperamentingi, natū-ralus ir gyvo tempo, o vado-vė šokius nuolat tobulino. Wiesbadene įsijungė Balio Pakšto vyrai dainininkai ir muzikantai, išsilaisvinę iš belaisvių stovyklos Norvegi-joje.

Netrukus Vincas Vait-kevičius ėmė gaminti liau-dies instrumentus – kankles, skudučius, ragelius, birbynes ir scenoje rodėsi jau tokių instrumentų orkestrėlis. Ko-lektyvan įsijungė ir grafikas Kazimieras Bartašius ne tik kaip muzikantas, bet ir kaip grafiškos ornamentikos ga-mintojas. Jo piešti adresai, padėkos lakštai LT ansamblio arba tremtinių visuome-nės vardu būdavo įteikiami tokioms asmenybėms, kaip

Šv. Tėvui Pijui XII, JAV Prezidento žmonai Eleonorai Roosevelt, JAV Valstybės Sekretoriui J. F. Byrnes bei kitiems žymiesiems pasaulio politikams.

Per trumpą savo gyvavi-mo laikotarpį LTA atliko scenos veikalo pastatymus koncertus, religinius koncer-tus ir įvairius kitokius pasiro-dymus iš viso 561 kartą. Žy-mesni kitokie pasirodymai buvo Augsburgio paminklinio kryžiaus pašventinimo iškil-mėse, Memmingene, su mon-tažu "Atsisveikinimas", tautų pasirodyme (rusų, latvių ir estų) laimėjo pirmą vietą, Heidelbergo karališkoje pily pirmą kartą skamtėjo lietu-viškos dainos JAV karinei vadovybei, universiteto pro-fesūrai ir studentams, eilė koncertų lietuvių, latvių, estų ir lenkų kariams JAV kariuo-menėje, Bavarijos Raudono-jo Kryžiaus naudai Gerolz-hofene, Weidene bavarų tau-tinių drabužių ir šokių festi-valyje, Kultūros ministerio kvietimu, Frankfurto / M ra-diofone įdainavo choro kon-certo dainas į magnetofono juostas.

LTA aplankė iš viso 71 stambų ar mažesni miestą. Iš viso jame dalyvavo per tuos ketverius metus 122 asme-nys, vieni ilgiau, kiti trum-piau dainavę, šokę arba vai-

dinę.

Ateinančiais metais bir-želio mėnesį sukaks 50 metų nuo LTA gausesnio vieneto įsisteigimo Bamberge. Dau-gumas lietuvių DP stovyk-lose yra matę "Nemunas žydi" ar "Atsisveikinimo" spektaklius, girdėjo vokali-nius ar religinius koncertus ir žinojo, kokią didelę misiją LTA atliko dirbdamas šį kul-tūrinį ir tautinį darbą, reika-lingą benamiams pabėgė-liams, išlaikomiems svetimų ir svetimoje valstybėje, o ir laimėdamas daug palankių mūsų tautai širdžių.

Buvę nariai dabar išsiblaškė po kitus kraštus. Jiems jau nebegrįš repeticijų, gastrolių laikai, nes bene trečdalis buvusių dalyvių yra mirę. Ta-čiau likusieji gyvi jau susira-šinėja, nes jie nori palikti ateičiai savo veiklos pėdsak-us. Paskutinis LTA admini-stratorius Andrius Mironas jau kreipėsi į buvusius daly-vius, kviesdamas prisidėti medžiaga, darbu ir lėšomis, siekiant išleisti specialų LTA leidinį, atžymint prieš 50 me-tų buvusią LTA veiklą. Gal pasiseks sujungti visus šiam darbui. Visi buvę nariai pra-šomi atsiliepti šiuo adresu: Andrius Mironas, 6487 Camino Del Parque, Carlsbad, Calif. 92009.

Ad.A.

Panevėžio Specialiojoje mokykloje. Ritonė Rudaitienė, spec. pedagogė, dėstytoja, Visvaldas Matkevičius, mokyklos direktorius ir Vaiva Vėbraitė, A.P.P.L.E. gen. direktorė.

PASAULIS YRA SKOLINGAS LIETUVAI

Taip galvoja David Keith, amerikietis pedagogas, kuris jau antrą vasarą praleido, savanoriškai dirbdamas APPLE (Amerikos mokytojai – Lietuvos mokykloms) kursuose, Lietuvoje. Štai jo laiškas, rašytas š.m. liepos mėn. gale dukroms:

Brangiosios Alison ir Meredith:

Sėdžiu už prie lango esančio rašomojo stalo ir tikrinu užrašus rytdienos paskaitai. Vakaras maloniai šiltas ir todėl pravėriau langą, kad įeitų šiek tiek šviežaus oro. Nors 9:30 val. vakaro, dienos šviesa virš Lietuvos sostinės vos tik dabar pradėjo blėsti. Gatvėse eismas sumažėjo ir aplinką apsupo švelni ramybė. Pertraukiau savo darbą, kad galėčiau pasidžiaugti tuo reginiu.

Žvelgiant link horizonto, kitoj upės pusėj, Vilniaus televizijos bokštas dar tebestovi sargyboje, tarytum norėdamas priminti tą žiaurią kainą, kurią dažniausia pareikalauja laisvė. Aš negaliu į jį žiūrėti neprisimenant ir neapmąstant tai, kas ten vyko vos prieš tris su puse metų. Tai šventa vieta, Alison, tiek mums, tiek visam pasauliui, tiek visiems lietuviams. Bent tokia ji turėtų būti, nes kaip tik šioje vietoje saujelė drąsulių vyrų

ir moterų savo kūnu ir krauju pasipriešino prieš Sovietų plieną... ir laimėjo.

Aš nesu tikras ar judvi prisimenat 1991 metų sausio 13-tosios įvykius. Bet, tuomet, prie šio bokšto pasaulio istorija nesugrąžinamai pasikeitė. Ir tai buvo Lietuva, mažutė Lietuva, kuri pirmoji įvarė pleištą baisioje geležinėje sienoj, kuri net pusę šimtmečio dalino pasaulį ir jam grąšino.

Lietuvių kova dėl laisvės Rytų Europoje nebuvo vienintelė. Per visą penkiasdešimt metų Lenkija, Vengrija ir kitos šalys taip pat kovojo, norėdamos mums visiems priminti, kad daug žmonių pasaulyje nėra laisvi.

Visų šių kovų išdavoje, pagaliau, Sovietų politinėje sistemoje, prie Gorbačiovo, prasidėjo kažkokia tai evoliucija. Palaipsniui komunizmo vadai lyg tai pradėjo žiūrėti sovietinės sistemos nemoralumą.

Nelaimei, praregėjimas retai kada nesukelia dramatiškų įvykių, ypač diktatorinei valdymo sistemai besikeičiant į demokratiją. Dažniausia reikalinga tam tikra kibirkštis, kuri, paprastai, pasireiškia kraujo ir kančios formoj. Šį kartą, ta kibirkštis

sim pasirinko būti, daug kraujo ir kančios jau anksčiau patyrusi, Lietuva.

Priešingai kitoms Rytų Europos valstybėms, kurios nepakluso Sovietų jėgai, Lietuva buvo integrali Sovietų sąjungos dalis, ir todėl, lietuvių siekimas tapti laisvais ir nepriklausomais, sudarė komunistų vadams žymiai didesnę grėsmę.

Taigi, Lietuvai, žymiai daugiau negu bet kuriai kitai tautai, pasaulis yra skolingas. Su monolitinio komunizmo žlugimu, pasibaigė pasaulinio masto branduolinio holokausto tiesioginė grėsmė. Lietuvių drąsos ir pasiaukojimo dovana davė pasauliui laiko pagalvoti apie mūsų skirtumus ir paieškoti galimybių kaip gyventi taikoj.

Kai sugrįšiu į namus, tikiu, man dovanosi, Meredith, kad negalėjau kartu atšvesti tavo gimtadienio. Bet suprasi, kodėl aš esu čia ir kodėl, tikriausia, ir toliau tęsiu šį darbą. Tautos atstatymo darbas Lietuvoje vos tik prasidėjo. Jei galime kaip nors pagelbėti šioms nuostabiems žmonėms atstatyti jų tautą ir ekonomiką, kad ir jie galėtų džiaugtis laisvės vaisiais, mes privalome. Galiausiai, jie to nusipelnė.

Su meile, Jūsų tėvas.
(Spaudai lietuvių kalba paruošė Ritonė Rudaitienė)

Pas Maskvos Lietuvius

KAD KRUVINOJI APGAULĖ NEPASIKARTOTŲ!..

Rugpjūčio 23 d. į istorinius Lietuvos pasiuntinybės rūmus Vorovskio gatvėje Nr.24, rinkosi Maskvos lietuviai prisiminti juodąją datą – slaptąjį Molotovo ir Ribentropo suokalbį, kuriuo suvereni Lietuvos valstybė buvo atiduota sovietinėn vergijon už tam tikrą atlyginimą hitlerinei Vokietijai.

Pokalbį pradėjo MLKB pirmininkė Nijolė Martyniuk, kviesdama tautiečius mokytis stiprybės ir Tėvynės

meilės iš savo tėvų ir senelių, daryti viską, kad sovietų kruvinoji apgaulė daugiau mūsų ir mūsų vaikų bei vaikaičių gyvenime nepasikartotų!..

Klemas Jorudas prisiminė, kaip, prasidėjus Lietuvoje judėjimui už nepriklausomą Lietuvą, kurį palaikė pažangieji Rusijos žmonės, vežė 1939-jų metų laikraščius apie Molotovo ir Ribentropo suokalbį į Taliną profesorius Lippmaa, kad jis, kaip deputatas, šią tarptautinę apgaulę,

atnešusių daug kančių Pabaltijo tautoms, demaskuotų SSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje.

Antanas Jonkus pasidalino tų dienų prisiminimais, kaip jis platino Maskvos gyventojų tarpe Sąjūdžio literatūrą apie Lietuvos atgimimą laisvam gyvenimui. Ypatingą dėmesį jis skyręs veidmainiškam Molotovo-Ribentropo paktui demaskuoti, kad reikėtų atsisakyti dalies Lietuvos teritorijos, sovietų imperija pasirengusi Vokietijai sumokėti 7.5 mil. JAV dolerių arba 31,500 tūkstančių markių.

BENDRUOMENINĖS VEIKLOS MECENATĖS A.A. MARIJONOS SLABOKIENĖS PAGARBIAM PRISIMINIMUI

Praeitų metų pabaigoje Lietuvių Bendruomenė susilaukė stambiaus 1992 m. mirusios a.a. Marijonos Slabokienės testamentinio palikimo, kuris pagal velionės nuorodas buvo paskirstytas po trečdalį: 1 – JAV LB Krašto valdybai, 2 – JAV LB Krašto valdybos socialinių reikalų tarybai ir 3 Pasaulio Lietuvių Bendruomenės fondui. Visas palikimas siekė 350,000 dol.

Su pagarbiu dėkingumu rūpi keliais sakiniais paminėti šios Geradarės ryškesnius gyvenimo bruožus. Marijona Slabokienė gimė 1905 m. Rygoje Latvijos lietuvių Kletkų šeimoje. Ten baigusi gimnaziją, išvyko studijuoti germanistikos sename Vokietijos universitete Gresse. Ten tuo pačiu metu mediciną studijavo Marijonas Slabokas, už kurio ji ištėkėjo. Kurį laiką ten pagyvenę, į Lietuvą grįžo 1940 metais prieš pat bolševikinę okupaciją. 1944 metų vasarą Slabokai, traukdamiesi nuo raudonosios pabaisos, išvyko į Vokietiją, o 1952-aisiais metais emigravo į JAV. Apsigyveno Union, NJ. Čia dr. Marijonas Slabokas įsidarbino vaistų tyrimo bei gamybos pramonėje, o Marijona

Slabokienė iki pensijos amžiaus, išdirbusi 25 metus American Can Co., mirus vyrui, 1972 metais persikėlė į St. Petersburg, FL. Čia mirė 1992 m. Jos pelenų urna palaidota šalia jos vyro Šv. Gertrūdos kapinėse, Rahway, NJ., tačiau šiuo metu ant paminklo dar nėra įrašyta nei jos vardo, nei gimimo bei mirimo datų.

Buvusioje Slabokų gyvenvietėje besiteiraujant pas kaimynystėje gyvenančius lietuvius, pvz. visuomenininkas Julius Veblaitis pabrėžė, kad abu Slabokai buvo labai patriotiškai nusiteikę, rodė didelį dėmesį spaudai ir jų knygų lentynose buvo visi iš-eivijoje išeinantys leidiniai. Kaimynų atžvilgiu jie buvo labai bičiuliški. Priklausė šv. Petro ir Povilo lietuviškai parapijai. Priklausydami LB, gausiai rėmė jos darbus. Priklausė ir Amerikos lietuvių Vyčių organizacijai. A.a. Marijonos Slabokienės auka lietuvių išlaikymui ir jos pasitikėjimas Lietuvių Bendruomene buvo ypač reikšminga paskata JAV LB Krašto valdybai ir tuo pačiu svarbi parama JAV LB Krašto valdybos atliekamiems darbams.

ATVYKSTA "KANKLIŲ" ANSAMBLIS

Sugrįžo gražus rudenėlis. Sugrįžo gausus būrys tėvynainių, vasarą keliavusių po Lietuvą, lankiusių gimines ir draugus. Tad ir mūsų telkinyje pradėjo rodytis veiklos gyvybės ženklai. Sėkmingai praėjo ALT S-gos Daytona Beach skyriaus valdybos ruoštas Tautos šventės minėjimas. Darbą pradėjo choras "Sietynas" vadovaujamas muz. Antano Skridulio.

Veiklon pakilo Lietuvių Bendruomenės Daytona Beach apylinkės valdyba, atrodo darbšti, energinga, vadovaujama dr. Birutės Preikštienės.

LB apyl. valdybos dėka susilaukiame iš Lietuvos meno ansamblio "Kanklių" kon-

certo, kuris ruošiamas rugsėjo mėn. 27 d. antradienį, 2 val. po pietų, Prince of Peace parapijos salėje.

Po koncerto valdyba ruošia su svečiais jaukų pabendravimą ir vaises. Į koncertą įėjimo auka 10.00 dol. asmeniui.

"Kanklių" ansamblį Daytonoje globos LB valdyba: pirm. dr. Birutė Preikštienė, dr. Sigita Ramanauskienė, Joana Grybauskienė, Rita Bagdonienė, Pranas Damijonaitis, Mindaugas Petrikas ir Algis Šilbajoris.

Tenka pasveikinti LB naują valdybą, pasiryžusią Bendruomenės veiklą šiame telkinyje išlaikyti gyvą ir ateityje neapleisti kultūrinės veiklos barų. O mūsų telkinyje tokios veiklos reikia.

Koncerto rengėjai maloniai kviečia visus plačiųjų apylinkių tėvynainius gausiai koncerte dalyvauti, pasigėrėti niekad dar negirdėtų svečių iš Lietuvos "Kanklių" koncertu ir tai bus kasdienybės praskaidrinimas.

Svečių koncertus JAV organizuoja Pranė Šlutienė.

Tad iki malonaus pasimatymo rugsėjo 27 d. "Kanklių" koncerte.

Jurgis Janušaitis

K.Juodis

Maskva, 94. VIII.23

POLITINĖS PARTIJOS LIETUVOJE

Tokiu pavadinimu buvo surengtas simpoziumas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 23-čiojo seimo metu Southfield, Michigan rugsėjo mėn. 3 d.. Simpoziume kalbėjo Indianos universiteto politinių mokslų profesorius Julius Šmulskštys, New Yorko Pace universiteto profesorius teisių daktaras Bronius Nemickas ir teisės studentas Aidas Palubinskas iš Northern Illinois universiteto, moderuojant Petrui Buchui.

Pirmas kalbėtojas Julius Šmulskštys paaiškino jog po Antro pasaulinio karo Vakaruose politinės partijos darėsi neideologiškomis, panašiai kaip yra JAV, kurios yra "catch all" junginiai, bandantys apjungti kiek galima daugiau plačiąją visuomenę. Lietuvoje irgi tai pastebima, nes partijų programos yra beveik vienodos. Ypač tokia "catchall" partija yra LDDP. Nors iš pradžių ši partija sakė jog ji yra darbininkų, o ne darbdavių partija, tai šandien ji turi savo gretose daug biznierių. Šandien darbininkai protestuoja prieš taip vadinamą kairiųjų valdžią. Kas iš tikrųjų skiria šandien kairiuosius nuo dešiniųjų yra du klausimai: ką darei ar nedarei praeityje ir kokie turi būti santykiai su Rusija (per seimo rinkimus LDDP žadėjo geresnius santykius su Rusija). Dešiniam sparnui Šmulskštys priskiria Tėvynės sąjungą (Konservatorių partiją) ir Krikščionių demokratų partiją.

Šmulskštys ieško politinio vidurio Lietuvoje. Čia daug vadų ir mažai pasekėjų. Iš jų išryškėja Liberalų sąjunga, Centro sąjunga, socialdemokratai. Pirmoji yra pati konservatiškiausia ir remiasi verslininkų luomu. Antroji panaši į JAV demokratų. So-

cialdemokratai yra kairiausia Lietuvos partija, stojanti už darbininką. Tai yra kairioji vidurio partija.

Yra net 3 dešiniųjų atskalos: Lietuvių tautininkų sąjunga, nuosaikieji ir Krikščionių demokratų sąjunga.

Pagal Šmulskštį turėtų sustvirtėti politinis vidurys per savivaldybų ir seimo rinkimus.

Tai atšaldytų dabarties poliarizaciją ir iškiltų naujų idėjų. Efektyvus vidurio atsiradimas yra reikalingas Lietuvai.

Aidas Palubinskas, Amerikos lietuvis ir kartu Lietuvos Krikščionių demokratų partijos narys, pranešė jog jau yra toks efektyvus politinis vidurys Lietuvoje ir tai yra LKDP. Ši partija atstatė Lietuvą prezidento Stulginskio laikais ir dabar ji tai galės padaryti, nors dabartinės dvi valdžios nuvyveno Lietuvą. Krikščionys demokratai eina valdžion nuosaikiai ir nuosekliai. Nei viena partija Lietuvoje neauga, išskyrus LKDP. Jis neigiamai charakterizavo visas kitas partijas. Julius Šmulskštys pastebėjo, jog dabar LKDP, per Palubinsko lūpas, sakosi esanti vidurio partija, ką Palubinskas savo atsakymu dar kartą užakcentavo.

Bronius Nemickas aptarė partiją kaip visuomeninį junginį, siekiantį valdžios. Partija yra neišvengiamas dalykas demokratinėje visuomenėje. Partija yra jungtis tarp visuomenės ir valdžios ir padaro žmonių atranką. 1926 m. rinkimuose seiman laimėjo vietas Antanas Smetona, Mironas ir kiti tautininkai buvo pasodinti į vidurį.

Pirmuose demokratiniuose rinkimuose į seimą dabartinėje Lietuvoje nedalyvavo partijos, o tik 3 grupės: Sąjūdis, persikrikštiję komunistai iš SSKP į LKP, Švedo-Burokevičiaus gruputė. Sąjūdis laimėjo didžia persvara. Po Nepriklausomybės iškovojo pradėjo dygti partijos kaip grybai po lietaus. Spalio 25 d. rinkimuose 1992 metais dalyvavo net 39 partijos. Dabar jų yra koks 45. Konservatyviausi yra brazyliuškai, kurie nori atstatyti status quo. Konservatyvūs ir krikdemai. Kairiausi yra socialistai. Tautininkai yra viduryje su daugeliu iš tų 39 partijų. Iš tikrųjų mes neturim tikro vidurio, o tik esame viduryje. Daug yra ambicingų žmonių, kurie kuria savo partijas. Tautininkai padarė klaidą, atstumdami jaunlietuvius. Tuomet būtų gavę virš 4% balsų ir šandien seime turėtų ne 3, bet dvigubai daugiau vietų. Reikia išmokyti bendradarbiauti ir sukurti politines koalicijas, kad atsirastų politinis vidurys.

Vyko gan gyvos diskusijos. Julius Šmulskštys pastebėjo jog Lietuvoje žmonės yra nusivylę politika ir politikieriais, nes Kaišiadoryse negalima išrinkti atstovo į Seimą ir referendumas nesurinko pakankamo skaičiaus balsuotojų. Trūksta politinio sugebėjimo organizuoti žmones. Bronius Nemickas iškėlė politines negeroves Lietuvoje. Lietuva nurašė mus išeivius kaip Lietuvos piliečius. Kad atstačius savo pilietybę, turi kreiptis su prašymu į valdžią, kurią valdo buvę bolševikai. Grįžę Lietuvon nusiivilia savo politinė padėtim. O reiktų čia išeivijoje sukurti kokias dvi s Seimo apygardas, kad žmonės galėtų dalyvauti Lietuvos politiniame gyvenime. Pirmuosiuose demokratiniuose rinkimuose į seimą dabartinėje Lietuvoje nedalyvavo partijos, o tik 3 grupės: Sąjūdis, persikrikštiję komunistai iš SSKP į LKP, Švedo-Burokevičiaus gruputė. Sąjūdis laimėjo didžia persvara. Po Nepriklausomybės iškovojo pradėjo dygti partijos kaip grybai po lietaus. Spalio 25 d. rinkimuose 1992 metais dalyvavo net 39 partijos. Dabar jų yra koks 45. Konservatyviausi yra brazyliuškai, kurie nori atstatyti status quo. Konservatyvūs ir krikdemai. Kairiausi yra socialistai. Tautininkai yra viduryje su daugeliu iš tų 39 partijų. Iš tikrųjų mes neturim tikro vidurio, o tik esame viduryje. Daug yra ambicingų žmonių, kurie kuria savo partijas. Tautininkai padarė klaidą, atstumdami jaunlietuvius. Tuomet būtų gavę virš 4% balsų ir šandien seime turėtų ne 3, bet dvigubai daugiau vietų. Reikia išmokyti bendradarbiauti ir sukurti politines koalicijas, kad atsirastų politinis vidurys.

Vyko gan gyvos diskusijos. Julius Šmulskštys pastebėjo jog Lietuvoje žmonės yra nusivylę politika ir politikieriais, nes Kaišiadoryse negalima išrinkti atstovo į Seimą ir referendumas nesurinko pakankamo skaičiaus balsuotojų. Trūksta politinio sugebėjimo organizuoti žmones.

Bronius Nemickas iškėlė politines negeroves Lietuvoje. Lietuva nurašė mus išeivius kaip Lietuvos piliečius. Kad atstačius savo pilietybę, turi kreiptis su prašymu į valdžią, kurią valdo buvę bolševikai. Grįžę Lietuvon nusiivilia savo politinė padėtim. O reiktų čia išeivijoje sukurti kokias dvi s Seimo apygardas, kad žmonės galėtų dalyvauti Lietuvos politiniame gyvenime. Pirmuosiuose demokratiniuose rinkimuose į seimą dabartinėje Lietuvoje nedalyvavo partijos, o tik 3 grupės: Sąjūdis, persikrikštiję komunistai iš SSKP į LKP, Švedo-Burokevičiaus gruputė. Sąjūdis laimėjo didžia persvara. Po Nepriklausomybės iškovojo pradėjo dygti partijos kaip grybai po lietaus. Spalio 25 d. rinkimuose 1992 metais dalyvavo net 39 partijos. Dabar jų yra koks 45. Konservatyviausi yra brazyliuškai, kurie nori atstatyti status quo. Konservatyvūs ir krikdemai. Kairiausi yra socialistai. Tautininkai yra viduryje su daugeliu iš tų 39 partijų. Iš tikrųjų mes neturim tikro vidurio, o tik esame viduryje. Daug yra ambicingų žmonių, kurie kuria savo partijas. Tautininkai padarė klaidą, atstumdami jaunlietuvius. Tuomet būtų gavę virš 4% balsų ir šandien seime turėtų ne 3, bet dvigubai daugiau vietų. Reikia išmokyti bendradarbiauti ir sukurti politines koalicijas, kad atsirastų politinis vidurys.

Vyko gan gyvos diskusijos. Julius Šmulskštys pastebėjo jog Lietuvoje žmonės yra nusivylę politika ir politikieriais, nes Kaišiadoryse negalima išrinkti atstovo į Seimą ir referendumas nesurinko pakankamo skaičiaus balsuotojų. Trūksta politinio sugebėjimo organizuoti žmones.

Saulius Šimoliūnas

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

ir ne-partinių (17 nuoš.). Net 43 nuoš. į tą klausimą atsakė "nebūtų skirtumo".

Darbo dienos proga prezidentas Clintonas pasakė radijo bangose, jog praeities nevykusios politikos draugai vadina jo ekonominius planus katastrofa, nors per 19 mėnesių buvo surasta 42 milijonai naujų darbų. Vyriausybės darbo sekretorius Robert Reich pabrėžė, kad šiuolaikinė JAV ekonomika esanti stipriausia nuo II Pasaulinio karo dienų. Prezidento planas buvo geras, pabrėžė Reich, pridėdamas, kad spauda labai neigiamai komentuoja vyriausybės laimėjimus ir yra negatyvi.

Prezidentas pertraukė savo atostogas ir Darbo dienos proga aplankė Bath laivų statybos įmonę Maine valstijoje. Ten jis kritikavo pasikeitimų ir pažangos priešus, kurie džiaugiasi vyriausybės, biznio ir darbininkų supriešinimais, siekia nesutarimų ir tarpusavio kovų. Prezidentas pabrėžė, jog prieš jo vyriausybę išėjo labai, labai stiprūs pasikeitimų priešai spaudoje ir Kongrese, kuris vos nepalaidojo jo planų kovoje su nusikalstamumu ir jo iniciatyvos, siekiant sveikatos, apsaugos reformų.

Respublikonų partija neslepia vilčių, jog ateinantieji rinkimai gali sugrąžinti Senatą į respublikonų rankas. Rinkimuose bus aštuonios "atviros" vietos, nes tiek senatorių pasitraukia iš politikos ir nebekandiduoja. Jų tarpe yra penki demokratai senatoriai. Balsuotojai turės pasirinkti senatorius 34-se valstijose. Respublikonų partijai užtektų laimėti septynias vietas ir ji kontroliuotų Senatą. Tas sudarytų prezidentui Clintonui naujų sunkumų.

Atstovų Rūmuose net 42 kongresmenai paskelbė, kad jie daugiau nekandiduoja. Demokratų partija kontroliuoja rūmus jau nuo 1954 m. Paprastai prezidento vidurio kadencijos balsavimuose valdančioji partija pralaimi vidutiniškai 13 vietų. Blogiausia, kad demokratai iš pietinių valstijų dažnai balsuoja kartu su respublikonais prieš savo prezidento siūlomus įstatymų projektus.

TRUMPAI

* Kinijos prezidentas Jiang Zemin keturias dienas viešėjo Rusijoje, tarėsi su rusų prezidentu Jelcinu apie naują bendradarbiavimo erą, apie prekybos išplėtimą. Kinai planuoja užsakyti Rusijoje naujų ginklų, tačiau skundžiasi, kad Rusija uždėjo aukštus muitus kinų gaminiams.

Rusija atsakė skundais, jog Kinija siunčia Rusijai menkos kokybės prekes. Kinijos prezidentas jaunystėje ilgai gyveno Maskvoje, dirbo ZIL automobilių fabrike. Abiejų šalių prekyba pernai siekė apie 8 bil. dol. Neskelbiama, ar abu prezidentai gvildeno Amuro ir Ussuri upių salų klausimus ir kinų pretenzijas į Tolimųjų Rytų žemes.

* Jungtinių Tautų organizuotoj konferencijoje Žmonijos ir plėtros klausimais nedalyvavo Saudi Arabija ir Sudanas. Musulmonai kritikuoja Vakarų siūlomas gimdymų kontrolės priemones. Komentatoriai primena, jog pats pranašas Muhammad per savo gyvenimą turėjo 11 žmonių. Pranašas neabejojo, kad žmonas galima mušti, jei jos to vertos. Jis net nustatė, kad lazda negali būti storesnė, kaip vyro nykštis.

* Rusijos kariuomenė rugpjūčio 31 d. pasitraukė iš Vokietijos. Kanados TV žinių tarnybos programoje buvo rodomas Rusijos prezidentas Jelcinas, aiškiai įsigėręs. Jis atėmė dirigavusio kareivių orkestrui karininko lazdelę ir pats ėmė orkestrui diriguoti, nelabai stipriai laikdamasis ant kojų.

* Kinijoje lankėsi prekybos sekr. Ron Brown su didele JAV biznierių grupe. Pasirašytos naujos prekybos sutartys 5 bil. dol. vertės. Kinijos diplomatai pažadėjo Brownui atnaujinti pasitarimus su JAV apie žmogaus teisių klausimus. Tas dialogas buvo nutrauktas sausio mėn.

* Pietų Afrikos parlamentariai pradėjo kurti naują valstybės himno ir net naujo valstybės pavadinimo nuostatus.

* Nigerijos naftos pramonės darbininkai baigė du mėnesius trukusį streiką. Streiku grasina Nigerijos gydytojai, reikalaujami paleisti iš kalėjimo demokratiškai išrinktą Nigerijos prezidentą Abiolą, kuris kalėjime serga.

* Berlyne prasidėjo buvusio Rytų Vokietijos saugumo viršininko Erich Mielke teismas. Jis jau 84 m. amžiaus. Vokietijoje įsisteigė ir žada dalyvauti spalio 16 d. rinkimuose buvusių komunistų veikėjų partija, pasivadinsi Demokratinio socializmo partija. Gyventojai ją vadina "raudonomis pančiakomis".

* Rusija pradėjo pasitarimus su Iraku. Numatoma atgaivinti buvusius glaudžius prekybos ryšius, kai tik pasibaigs tarptautinės, JT paskelbtos, sankcijos.

* Danijos vyriausybė netikėtai paskelbė naujus parlamento rinkimus rugsėjo 21 d.

Prof. dr. Bronius Nemickas aktyviai įsijungęs į ALTS-gos seime vykusias diskusijas. Šalia sėdi Mečys Valiukėnas ir inž. Jonas Jurkūnas. Dešinėje Gintaras Čepas ir Birutė Banaitienė. Ir. Kriaučeliūnienės nuotr.

RANKOS

Vladas Vijeikis

Gamta turbūt neklydo, įstatydama mūsų rankas prie pečių. Kitose kūno vietose gal būtų labai nepatogu. Nedavė ir trečios. Nes kur ją dėtum? Reikėtų pirštine pirkti, o krautuvės tik poromis parduoda. Būtų baisi maišasis. Taigi, gerai, kad turime dvi rankas.

Ranka dažnai simboli-zuoja kai kuriuos įvykius ta-vo gyvenime. Senais gerais laikais jaunikaitis labai rimtai kreipdavosi į jo nužiūrėtos merginos tėvą, "Prašau jūsų dukters rankos". Žinoma jis čia turėjo mintyje ne vien ranką, bet visą merginą. O toli numatantieji ir gudrūs dar turėjo mintyje pasogą. Kiek prie merginos tėvas pridės. Kiek karvių, avių, ir žinoma, dar grynais pinigais.

Ranka yra labai geras žmogaus kūno įrankis. Su ranka daug ką gali padaryti. Kartais rankoms priskiriama net protiniai veiksmas. Sakoma: "kairė nežino ką daro dešinė" Šitokie veiksmas paprastai priskiriami politikie-riams, kurie nežino ką protas daro, bet labai gerai žino, kur ištiesti ranką, kad gautum stambų kyšį. Beje, politikie-riai labai mėgsta spausiti žmo-nių rankas. Ne veltui, tikisi, kad tos rankos įmes į balsavimo dėžę jų vardą pažymėtą balsavimo lapelį. Laimėje rinkimus trina savo rankas ir užmiršta kitas spauduliotas.

Jeigu sugebėsi keturis tūkstančius kartų per minutę patrinti savo rankas tai su-kelsi energiją, reikalingą pakepti kepsniui ir tau nereikės mikrovaivo pečiaus.

Be rankų net ir kelnų negalėtum apsimaui ir vaikš-čiotum piktindamas visus sutinkamus. O kaip be rankų užsiriši kaklaraisti, kuris taip reikalingas padorių žmonių

subuvime.

O kaip apkabinsi mergai-tę? Čia užtektų ir vienos ran-kos. Šokant reikia dviejų. Viena apkabina merginą per liemenį, o kita laiko jos ranką.

Rankos visiems labai rei-kalingos. Mamytei, kad pa-sukti neklaūžados sūnelio ausį. Tėvui, kad nusijuosti diržą ir įkrėsti šiek tiek proto į medinę galvą. Nors protas varomas ne iš to galo.

Lietuviška patarlė sako: "ranka ranką plauna". Labai gudriai pasakyta. Su koja rankos nenuplaus. Šią pa-tarlę labai mėgsta Lietuvos valdininkai. Tu man paplauk ranką, aš tau paplausiu. Tik čia neplaunama nei su van-deniu nei su muilu. Čia rei-kia ko nors tvirtesnio.

Pabučiuoti ranką damai buvo visiškai neginčijamas ir būtinas reikalas. Šiais keis-tais laikais moterų lygybė ir kiti baurūs papročiai naikina šį gražų žestą. Nors protin-gesnės moterėlės mielai grįž-ta į senovę.

Dažniau girdime posakį "mano dešinė ranka". Reiškia labai geras bendradarbis. O jeigu jis kairiarankis? Kuo nusikalto kairė?

Rankšluostis. Atrodytų, kad tai audeklas į kurį rankas šluostai. Bet dabar nebegali-ma. Kaip tu šluostysi rankas jeigu išausta "Lietuva, tėvy-ne mūsų". Tad pasikabini kur pagarbioje vietoje ir niekad nešluostai rankų.

Rankos turi daug paskir-čių. Vienos laiminti, kitos darbus dirbti, sviedinį mėtyti, bokse antausius skaldyti, šu-nelį paglostyti, sudiev pamo-juoti, mergaitę apglodti, pa-stumti, pritraukti, duris ati-daryti, su ranka žegnojamės ir ištiesiame savo draugams. Ir labai norėtumėm tvokste-lėti kam per makaulę jeigu

jėgos užtektų. Beje, keli ran-ką, kada nori ką nors pasaky-ti. O jeigu pakalbėjai kvai-lai, tai ranka nekalta.

Karinėje tarnyboje labai svarbi dešinė ranka. Su ja sveikini savo viršininkus. Su kaire gali paslapčia rodyti špygą, bet dešinė turi būti prie kepurės. Tai čia galima būtų pritaikyti posakį "dešinė nežino ką daro kairė".

Tai štai kiek garbingų pareigų atlieka rankos. Ir tai dar ne viskas. O jos ko nori? Nieko. Na, gal žiemą pirštinių.

***

Prisipažinsiu. Mano ran-kos nėra baltos, gražios ir manikiuruotos. Kaip advo-katų, daktarų, kunigų. Nes kartais tenka dirbti taip vadi-namą juodą darbą. Tad gėdi-nuosi savo rankų ir iškilnioje draugystėje, prie stalo sėdė-damas, bandau pakišti po staltiese ar kaip kitaip nu-slėpti nuo kritiškų akių. Bet štai atsitiko man pakliūti į lignoninę kur turėjo operuoti mano dešinę ranką. Jauna seselė turėjo parengti mano ranką operacijai. Pažiūrėjo ir sako:

– Jūsų ranka man pri-mena.

Labai nusigandau. Gal primena purviną meškos le-teną. Gal nualps pamačius tokią ranką ir teks ją operuo-ti, bet ne mane. O ji sako:

– Jūsų ranka man prime-na mano tėvą. Jo ranka buvo panaši. Darbo ranka. Jis sa-vo rankos nenešiojo kišenėje. Jis ją naudojo darbui, sun-kiam darbui.

Ji viską padarė, ką reikia ir dar priedui gražų šypsnį į mane nukreipė. Ir nežino ta seselė, kad ji gerokai padarė įtakos. Dabar jau nebekišu savo rankų po staltiese.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Matas Stungys šį pavasarį baigė Miami University of Ohio, įsigydamas Ekonomijos ir finansų bakalauro titulą. Dabar jis dirba Chicagoje Coopers & Lybrand bendrovėje

ŽINIAS GILINS CLEVELANDE

Eugenijus Urnėžius, Vil-niuje išlaikęs TOEFL (Test of English as Foreign Lan-guage) ir GRE (Graduate Re-cord Examination) gavęs sti-pendiją tęsti mokslą, atvyko į Clevelando Case Western Reserve Universitetą Ph.D studijoms neorganinės che-mijos srityje.

Eugenijus yra kilęs iš Jo-niškio, kur baigė Joniškio 3-čiąją Vidurinę Mokyklą ir įstojo į Vilniaus Chemijos fakultetą, tačiau tuo pačiu laiku dviem metams jis buvo pašauktas būtinai karinei tar-nybai. Studijas pradėjo tik atlikęs karinę tarnybą, kurias užbaigė 1992 metais, apgynęs savo diplominį darbą tema: "Kobalto-mangano oksidinių puslaidininkių sintezė ir sa-vybių tyrimas".

Baigęs mokslus, dirbo Vilniaus Universiteto Ben-drosios ir Neorganinės Che-

mijos katedroje asistentu. Lygiagrečiai jis ruošėsi ir išlaikė privalomus egzami-nus, po kurių jam buvo pa-skirta CWRU stipendija Ph.D studijom Jungtinėse Valstijose.

Tėvynėje jis paliko be-laukiančią žmoną Daivą ir savo 8 mėnesių sūnelį Kostą.

Mes linkime jam sėkmės ir pasisekimo jo užsibrėžta-me darbe.

AEG

***

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrauta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH 44119

NAUJA KNYGA

***

Vlado Vijeikio
linksni pasakojimai

***

\$8.00. Persiuntimas \$2.50

Tėviškė. 4346 S. Western
Chicago, IL 60609

Taip pat gaunama Dirvoje

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.

CLEVELANDO SKAUČIŲ "NERINGOS" TUNTAS PLANUOJA SAVO DARBO METUS

Vasaros atostogos baigėsi, nusinešdamos su savimi ir neužmirštamus stovyklavimo įspūdžius. Stovykla – tai visų metų skautiško darbo džiaugsmingas apvainikavimas, tai skautamokslio pritaikymo, augančio savarankiškumo ir draugysčių šven-

skautiško darbo planą. Šiais metais tunte dirbs tuntininkės pareigose pernykštis trejetukas: Ingrida Civinskienė, Vilija Nasvytytė-Klimienė ir Livija Pollock, draugininkės: Virginija Rubinski, Krista Vedegytė, Vilija Vedegytė-Struna ir Aurelija Jucaitienė

Ir lietuvi lyjant linksmos "Neringos" tunto stovyklautojos: Audra Motiejūnaitė, Evelina Maciulevičiūtė, Laura Rukšėnaitė, Venta Civinskaitė, Nida Degesytė ir Saulutė Tamošiūnaitė.

tė. Neringietės ir šiemet stovyklavo tarp birželio 18-tos ir 25-tos kartu su Detroito skautais gerai apgalvotoje ir rupestingai paruoštoje stovykloje Dainavoje.

Artėjant mokslo metų pradžiai, š.m. rugpjūčio 29 d. tunto vadovės susirinko aptarti savo naujo metinio

ir talkininkė Ona Šilėnienė. Su dėkingumu ir apgailestavimu atsiveikinta su ilgamete Liepsnelių vadove Aida Bublyte.

Ir šiais metais sueigos vyks kas antrą savaitę. Buvo aptartas sueigų skaičius, individualių mergaičių skautiško pažangumo planai, prie-

monės tam pažangumui siekti, konkursai, iškylos, ryšiai su vyresnėmis skautėmis, su tėvais ir visuomene ir kitokie tunto darbai ir reikalai.

Pirmoji tunto sueiga šaukiama rugsėjo 26 dieną 7 val. vakaro Dievo Motinos parapijos svetainėje. Laukiame į sueigas sugrįžtančių visų neringiečių visų norinčių tapti neringietėmis. Oš.

S p o r t a s

RAIMUNDAS MAŽUOLIS – TREČIASIS PASAULYJE

Iš Romos, kur vyko pasaulio plaukimo pirmenybės, atėjo džiugi žinia, kad ten rugsėjo 10 d. įvykusioje 50 m. laisvu stiliumi rungtyje lietuvis Raimundas Mažuolis laimėjo bronzos medalį. Jis čia pralenkė daugelį žinomų pasaulio plaukikų. Pirmuoju atplaukė rusas A. Popovas, o antruoju – amerikietis G. Hall. Dabar R. Mažuolis yra laikomas vienu iš geriausių pasaulio 50 m. ir 100 m. distancijose laisvu stiliumi. Romoje, plaukiant 100 m. atstumą, jis liko septintuoju.

ŠARŪNO MARČIULIONIO KREPŠINIO MOKYKLA

Amerikoje žaidžiančio krepšinio profesionalo – Šarūno Marčiulionio vardo krepšinio mokykla buvo atidaryta rugpjūčio 28 d. Vilniuje. Į atidarymo šventę sugrįžo daug žmonių – ne vien tik tos mokyklos mokiniai su tėvais. Buvo ir žymių svečių – jų tarpe respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas. Atvyko ir "Golden State Warriors" profesionalų komandos trenerio asistentas Don Nelson, Jr., "Apple" kompiuterio išradėjas Steve Vozniak (jis mokyklai padovanojo 10 naujausių kom-

piuterių). Šventę tiesioginiai perdavė Lietuvos televizija.

Buvo gausybė sveikinių. Š. Marčiulionis sakė, jog jis jaudinosi labiau negu per atsakingiausias rungtynes. "Išsipildė mano svajonė, esu labai laimingas", – sakė jis. Taip pat buvo sužaistos krepšinio rungtynės tarp dabartinių ir buvusių Vilniaus "Statybos" krepšinio komandų žaidėjų. Laimėjo jaunimas – dabartiniai žaidėjai, įveikė veteranus 97-89, nežiūrint, kad už veteranus žaidė Š. Marčiulionis, kuris pelnė net 29 taškus (jų tarpe 5 tritaškiai). E. Sulaitis

***

LENGVOSIOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS

Š. Amerikos baltiečių ir lietuvių lengvosios atletikos 1994 m. pirmenybės įvyko rugsėjo 10-11 d.d., Burlington, Ont., Kanadoje. Varžybos praėjo sėkmingai, sutraukusios virš 150 dalyvių, iš kurių 38 atstovavo Clevelando LSK Žaibą. Plačiau apie varžybas bus vėliau.

Pasiteiraukite apie atpigintus bilietus spalio mėn.

RYGA, VARTAI Į PABALTIJĄ

SUPAŽINDINAM SU ATA'S TAUPIAUSIOM SKRYDŽIŲ KAINOM Į PABALTIJĄ

Ar Jūs skrendate biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis Pabaltijoje, Jūs nenorite gaišti laiko persėdami Maskvoje ar Frankfurte. Norite nukeliauti kuo greičiau, be reikalo neišleidžiant dar daugiau pinigų. ATA's iš New Yorko į Rygą yra greičiausias kelias. ATA paruošė jums pigiausią ir maloniausią kelionę, kurią jūs tikrai užsipelnėt. Į vieną pusę kainos iš New Yorko ne aukštesnės kaip \$429, ir žemos – iki \$279 spalio mėn., ATA yra vienas iš geriausių pasirinkimų tarp aukštų kainų skrydžių kampanijų.

PATOGŲ PERSĖDIMAI JAV

Naudokitės ekonomiškais ATA's skrydžiais į Rygą iš JAV miestų. Pasirinkite patogius TWA skrydžius, kurie sujungia New Yorko ATA's su Ryga.

SKAMBINKIT JŪSŲ KELIONIŲ AGENTUI ARBA ATA:

800-382-5892.

NEW YORKO Savaitės dienomis

\$399

Į vieną pusę Keliaujant nuo 6/1 iki 9/30

Savaitgaliais

\$429

Į vieną pusę Keliaujant nuo 6/1 iki 9/30

Studentams

\$349

Į vieną pusę, savaitės dienomis Keliaujant nuo 6/1 iki 9/30

Išskrendant iš	Savaitgalį	Savaitės dienomis
ATLANTA	\$561	\$531
BALTIMORE	\$520	\$490
BOSTON	\$429	\$399
†CHICAGO	\$484	\$454
CLEVELAND	\$520	\$490
DALLAS	\$579	\$549
DETROIT	\$524	\$494
HOUSTON	\$579	\$549
†LOS ANGELES	\$547	\$517
MIAMI	\$569	\$539
MINNEAPOLIS	\$479	\$449
NEW ORLEANS	\$569	\$539
PHILADELPHIA	\$474	\$444
PHOENIX	\$547	\$517
PITTSBURGH	\$479	\$449
SAN ANTONIO	\$579	\$549
SAN DIEGO	\$547	\$517
†SAN FRANCISCO	\$547	\$517
SALT LAKE CITY	\$547	\$517
SEATTLE	\$549	\$519
WASHINGTON D.C.	\$520	\$490

Visos kainos yra nustatytos perkant skrydžius į abu galus

† Per ATA

Visi kiti miestai per TWA sujungti su New Yorku, tesiant į Rygą per ATA.

American Trans Air

Bilietai turi būti nupirkti 7 dienas prieš išskrendant. Taip pat yra tiek brangesni bilietai turintys mažiau suvaržymų. Valstybiniai mokesčiai \$32.95 sumokami atsiimant bilietus. Studentų amžius nuo 18 iki 26m. parodant mokyklos I.D. ATA suteikia patarnavimus į Rygą iki spalio 30, 1994

Kviečiame dalyvauti penkioliktame metiniame BALTŲ BENDRAVIMO VAKARE

Šeštadienį, spalio mėn. 1 d., 6:30 val. vak.

Latvių parapijos salėje Andrews Ave. (West 152-a gatvė) ir Detroit Ave.

Latvių solistės iš Toronto VILMA VITOLS

KONCERTAS

Po koncerto vakarienė

Bilietai po \$17.50 gaunami pas J. Budrienę, tel. 486-3912, B. Pautienienę – 383-8225 ar kitus komiteto narius.

Rengia: Clevelando Baltų Komitetas

RITA STAŠKUTĖ

Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831 - 5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

geriausios kainos – patogiausios lėktuvai 1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinkis į Vilnių

(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:

SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,

LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

CLEVELANDE ir apylinkėse

PAGALBA BEDARBIAMS

Cuyahoga apskrities darbo netekusiems patarnavimo Centras (Cuyahoga County's Dislocated Worker Services Center) – 4430 State R., Cleveland, padeda iš darbo atleistiems asmenims susirasti naują darbą. Centras suranda darbus bei sutvarko pasimatymus tiems darbams gauti. Centras taip pat padeda parašyti pareiškimus darbui gauti, supažindina su apklausinėjimo technika ir įprastais verslo bei profesijų reikalavimais. Informacijai apie šį Centrą bei jūsų tinkamumą skambinkite į Centrą telefonu: 485-8080. Ger.J.

DIECEZIJOS SUAŽIAVIMAS

Šeštadienį, š.m. spalio 1 d., Clevelando diecezija rengia dvimetį suvažiavimą Cleveland Convention Center

patalpose. Šis suvažiavimas yra dalis "Vizijų ir Tikslų" proceso skiriamo diecezijos veiklai atnaujinti. Informacijai ir registracijai kreipkitės į Clevelando Šv. Jurgio par. kleboną kun. J. Bacevičių arba telefonu: 696-6525, ext. 538.

Ger.J.

BALSUOTOJŲ REGISTRACIJA

Ohio valstijoje dar neužsiregistravę balsuoti piliečiai, kurie žada balsuoti šio rudens rinkimuose, gali registruotis iki š.m. spalio 11 d. 9 val. vakaro. Balsuotojai turi būti bent 18 metų amžiaus balsavimo dieną, turi JAV pilietybę ir išgyvenę Ohio valstijoje bent 30 dienų prieš balsavimo dieną.

Registracijos kortelės yra užpildomos apskrities rinkimų įstaigoje (County Board of Election), bet kurioje vie-

šoje vidurinėje mokykloje, auto registracijos įstaigoje (Bureau of Motor Vehicles) ir daugelyje bibliotekų. Raštu galima reikalauti balsavimo lapo paštu (Absentee ballot), kurį reikia gražinti paštu apskrities balsavimo įstaigon prieš vidurdienį š.m. lapkričio 5 d.

JAV visuotiniai rinkimai bus antradienį, š.m. lapkričio 8 d.

Ger.J.

PARENGIMAI

1994 M.

• RUGSĖJO 25 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių atidarymo šventė. Šv. Mišias celebruos vyskupas Edward Pevec Mišios 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židyns.

• SPALIO 23 d. CMS Settlement'e Aldonos Stempuženės Koncertas.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

MIRĖ DR. JUOZAS GIRNIUS

Š. m. rugsėjo 13 d., eidamas 80-tuosius gyvenimo metus, Bostone mirė išžymus lietuvių filosofas, kultūros ir visuomenės veikėjas, knygos "Tauta ir tautinė ištikimybė" autorius dr. Juozas Girnius. Jo plunksnai priklauso ir visa eilė kitų filosofinių darbų, nemaža dalis kurių buvo apdovanota įvairiomis premijomis. Jo darbai turėjo nepaprastai didžiulę įtaką už-

sienyje gyvenančiam lietuvių jaunimui, nenutraukti ryšių su Lietuva, aktyviai ir veiksmingai dalyvauti veikloje, siekiant atstatyti Lietuvos nepriklausomybę.

A.a. Juozo Girmiaus laidotuvės įvyko Bostone, kur rugsėjo 16 d. šv. Petro bažnyčioje buvo aukojamos gedulingos laidotuvių šv. Mišios.

★★★★★

A.A.

DR. ALGIRDUI VOKIETAIČIUI,

vienam didžiųjų Lietuvos okupacijų rezistentų, b. Kūno Kultūros Rūmų direktoriui, mirus, Jo sūnui ALGIRDUI KAARE, seseriai GRAŽINAI AMONIENEI, broliui KĘSTUČIUI VOKIETAIČIUI ir kitiems artimiesiems, užuojautą reiškia ir netekties skausmu dalinasi

Lietuvos laisvės Kovotojų Sąjunga Jos vardu – b. vad. nariai:

Kostas Ptašinskas, Jonas Jurkūnas,
Mečys Valiukėnas, Povilas Žičkus,
Jonas Vasys ir Stasys Budėjus

★★★★★

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Rugsėjo 8 d. DIRVOJE skelbtame pranešime apie a.a. J. Mockaus dešimties metų mirties sukakties minėjimą įsibrovė apmaudi klaida, dėl kurios neteisingai nurodytas šv. Mišių laikas Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovėje Clevelande, o šv. Jurgio parapijos bažnyčia liko iš viso nepamiršta.

Pakartotinai skelbiame ištaisytą pranešimą, o už klaidą velionio artimuosius nuolankiai atsiprašome.

Dešimties metų mirties sukaktis

A.A.

teis. JONAS MOCKUS

Korp! Neo-Lithuania filisteris

Mūsų mylimas ir neužmiršamas vyras, tėvelis, tėvukas ir uošvis paliko mus netikėtai 1984 m. rugsėjo 16 d.

Minint šią liūdną sukaktį, Šv. Mišios buvo atnašaujamos: Šv. Kazimiero bažnyčioje Los Angeles š.m. rugsėjo 18 d. 12:30 v.p.p., Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovėje Clevelande š.m. rugsėjo 18 d. 10 v. ryto, Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje š.m. spalio 29 d. 5:30 v.v. ir Kučiūnų parapijos bažnyčioje, Lietuvoje.

Maloniai prašome gimines, draugus ir pažįstamus prisiminti mūsų brangų Jonį savo maldose.

Liūdėdami

Žmona Nelė ir vaikai
Rūta, Vilija, Gintaras su šeimomis

Los Angeles

PAMINĖTA RUGSĖJO 8-JI

Kaip ir kasmet, š.m. Rugsėjo 8-tos minėjimą surengė ALT S-sos Los Angeles skyrius. Minėjimas pradėtas vėliavos pakėlimu šv. Kazimiero parapijos kieme. Pakėlimo ceremonijas pravedė Juozo Daumanto šaulių kuopos vadas Kazys Karuža, dalyvaujant šauliams-ėms, ramovėnams ir gausiam žiūrovų būriui. Su vėliavomis nužygiuota bažnyčion. Šv. Mišias atnašavo parapijos vikaras kun. Aloyzas Volskis. Auką nešė ir skaitinius skaitė uniformuotos šaulės: Dalia Ragauskienė, Judita Paškauskienė ir Birutė Tompauskienė. Po pamaldų, rinkomės į parapijos salę oficialiai minėjimo daliai-akademijai. Minėjimą atidarė ALTS-gos LA skyriaus pirmininkas dr. Povilas Švarcas, pakviesdamas vice p-ką Juozą Raibį programai praveisti. Programos pravedėjas pakvietė sol. Rimtautą Dabšį sugiedoti

Amerikos himną o po to, pristatė pagrindinį dienos kalbėtoją, "Pensininko" redaktorių, žurnalistą-poetą Karolį Milkovaitį. Prelegento kruopščiai paruošta pasakaita (bus spausdinama atskirai) išklaudyta su dideliu dėmesiu ir palydėta ilgais plovimais.

Meninėje dalyje girdėjome svečią pianistą – virtuozą Rudolfą Budginą. Ne šio rašinio autoriui vertinti Rudolfo Budgino skambinimą, tačiau, eilinio muzikos mylėtojo teisėmis, galima drąsiai teigti, kad jis buvo vienas iš pačių geriausių pianistų, kuriuos čia esame girdėję. Tą patvirtino ir jam sukeltos ovacijos.

Jis skambino: Chopin'o Nocturną ir Scherzo, o po jų Paganini–Liszt LaCompanella. Programai pasibaigus, pasivažiinta sumuštiniais, pyragaičiais bei kavute.

Feliksas Masaitis

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, kaip nebūtų gaila, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinį darbą mokačių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgą darbo valandą.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau begauna. Dirvai tik nuolatinį skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos, praveisti naujų skaitytojų telkimo vajų.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje, ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaiminystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad jie su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Mes ypač kviečiame tautiečius, naujai atvykusius į JAV, aktyviau įsijungti į lietuviškos spaudos puoselėtojų gretas, tapti ne tik Dirvos prenumeratoriais bet ir aktyviais jos talkininkais, rėmėjais ir bendradarbiais.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime Dirvos tolimesnį leidimą.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomojo adresą:

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

NUKRITO LĖKTUVAS

Washingtonė buvo nuotykis – kaip toje pasakoje – "bėkim, bėkim – dangus griūva"... Girtas ir apsvaigęs nuo kokaino Frank Corder, skrisdamas lengvu Cesna lėktuvu, išvengė sekimo ir atsitrenkė į Baltuosius Rūmus (imitavo japonišką "kamikadze" puolimą?). Svarbiausia, kad tuo metu prezidento Bill Clintono šeima gyveno netoli esančiuose Blair rūmuose, nes Baltieji Rūmai yra remontuojami.

Apsvaigęs lakūnas žuvo avarijoje, nesugriovęs pastato, bet atsitrenkė į 150 m. senumo magnolijos medį. Tą medį prieš 150 m. pasodino prezidentas Andrew Jackson mirusios žmonos atminimui. Medžiui nulaužta viena šaka, kuri buvo netrukus supiaustyta ugnia-kurui.

Šis magnolijos medis yra nupieštas JAV \$20 banknoto užpakaliniame šone, kur yra Baltųjų Rūmų vaizdas. Magnolijos medis buvo atvežtas iš hermitage – prezidento A. Jackson tėviškės, esančios netoli Nashville, Tennessee valstijoje.

Ger.J.

SUSIJUNGĖ

Clevelando Twist Drill Co. – didžiausias Acme – Cleveland korporacijos padalinys tapo parduotas varžovei – Greenfield Industries Inc. Cleveland Twist Drillo turi 800 dirbančiųjų. Greenfield – piaunamųjų įrankių gamintoja, kurios centras netoli Augusta, Georgijoje, turi apie 2,700 dirbančiųjų 17-koje įmonių pasklidusių po pasaulį. Šio susijungimo dėka dings varžybos tarp tų dviejų bendrovių.

Cleveland Twist Drill buvo įkurta 1876 metais. 1968 m. susijungė su National Acme Co. Lietuviams ta įmonė žinoma "Drilės" vardu, nes ten savo laiku dirbo daug Clevelando lietuvių.

Ger.J.

***

BALYS AUGINAS

Poezijos knyga

METAFORŲ SMUKAS

Apie ją rašė:

DIRVA – Paskutinis knygos puslapis. Jį užverti ir klausai. Tylu. O tu girdi METAFORŲ SMUKO melodiją. Ir žodžius: Klajūno spyglį iš paukščio ilgesio dainos išrauk!

(V. Kavaliūnas)

TEV. ŽIBURIAI – Augino poezijos tematikos apimtis nepaprastai plati. Knyga teikia dvasinę atgaivą ir estetinį pasigėrėjimą –

(A.M. Balasaitienė)

DIRVA – Vaizdingumas yra neatskiriama poeto B. Augino prigimtinė savybė, būdinga jam. Poetas buvo savo tėvynės žemės pranašas. Laikas parodė, kad Lietuva pabudo. Pranašystė buvo tikra.

(K. Barėnas)

KNYGA GAUNAMA DIRVOJE

Kaina 12 dol. Siunčiant paštu – 14 dol.